

Opinnäytetyö (AMK)

Luonnonvara- ja ympäristöala

Kestävän kehityksen koulutusohjelma

2015

Heta Virkki

KESTÄVÄN KEHITYKSEN KOULUTUSOHJELMAN OPISKELIJOIDEN AMMATILLINEN SUUNTAUTUMINEN OPINNÄYTETÖIDEN PERUSTEELLA

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Kestävän kehityksen koulutusohjelma

2015 | 59 + 12

Ohjaaja: Sirpa Halonen

Heta Virkki

KESTÄVÄN KEHITYKSEN KOULUTUSOHJELMAN OPISKELIJOIDEN AMMATILLINEN SUUNTAUTUMINEN OPINNÄYTETÖIDEN PERUSTEELLA

Opinnäytetyö tehtiin Turun kestävän kehityksen koulutusohjelman tilauksesta. Työhön pohjautuen tullaan kirjoittamaan artikkeli osaksi koulutusohjelmasta koottavaa historiikkaa.

Työn tavoitteena oli selvittää kestävän kehityksen koulutusohjelman opiskelijoiden ammatillista suuntautumista tutkimalla opinnäytetöiden aiheita. Aineisto kattoi Turun kestävän kehityksen koulutusohjelman vuosina 2001–2014 julkaistut opinnäytetyöt. Taustalla oli oletamus siitä, että opinnäytetyön aihe kuvastaa opiskelijan kiinnostuksen kohteita sekä ammattitaitoa ympäristöalan kentässä, ja sitä myötä myös tämän ammatillista suuntautumista. Tutkimuksessa haluttiin tietää, mihin eri aihealueisiin liittyen opinnäytetöitä on tehty ja, mitä eri ympäristöalan tehtäväkenttiä ne kattavat. Tutkimuksessa selvitettiin myös opinnäytetöiden yhteyttä työelämään tutkimalla opinnäytetöiden toimeksiantojen määriä sekä toimeksiantajatahoja. Lisäksi työssä tarkasteltiin ympäristösuunnittelijoiden mahdollisten työtehtävien yhteyttä kestävän kehityksen edistämiseen.

Ammatillista suuntautumista selvitettiin muodostamalla opinnäytetöiden aiheista teemaluokkia, joihin opinnäytetyöt luokiteltiin niiden aihealueiden perusteella. Toimeksiantajat luokiteltiin toimeksiantajatahon mukaan. Ympäristösuunnittelijoiden työn yhteyttä kestävän kehityksen edistämiseen havainnollistettiin opinnäytetöissä esiintyvillä käytännön esimerkeillä, joita tarkasteltiin kestävän kehityksen eri ulottuvuuksien kannalta.

Tutkimuksen mukaan suurin osa opiskelijoista olisi opinnäytetyöaiheiden perusteella suuntautunut johonkin viidestä seuraavasta aihealueesta: aluekehittäminen, yhdyskuntatekninen ympäristönhuolto, ympäristönsuojelu, organisaation toimintajärjestelmät tai ympäristövalistus. Opinnäytetöistä 73 % oli tehty toimeksiantona ja toimeksiannoista suurin osa tuli kunnilta.

ASIASANAT:

Opinnäytetyö, ammatillinen suuntautuminen, työelämäyhteistyö, kestävän kehityksen koulutusohjelma

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Sustainable development

2015 | 59 + 12

Instructor: Sirpa Halonen

Heta Virkki

VOCATIONAL ORIENTATION OF STUDENTS IN THE DEGREE PROGRAMME IN SUSTAINABLE DEVELOPMENT BASED ON THESES

The thesis was written by request for the Degree programme in Sustainable development of Turku University of Applied Sciences. Based on the thesis an article will be written and included in the history of the degree programme put together by the staff and students.

The objective was to study the vocational orientation of students in the degree programme by looking into the theses and their topics. The theses used in the study were published in the years 2001–2014. The study was founded on the assumption that the topic of a thesis would reflect the subject of interest and the professional skills of students and therefore also the vocational orientation within the broad environmental field. The aim was to find out what kinds of topics were covered in the theses. The other subject under study was the working life connections. It was done by looking into the thesis assignments and the clients they had. In addition, the connection between the work of environmental planners and sustainable development was viewed in the study.

Vocational orientation was studied by forming categories that covered all the different topics of the theses. Each thesis was then placed in a suitable category based on its topic. Client categorization was done by grouping theses based on their client type. The work of environmental planners and their contribution to sustainable development was illustrated using practical examples found in the theses.

It was found that based on the theses topics the vocational orientation of most students was related to one of these five topics: community planning, waste and waste water management, environmental protection, environmental and quality management systems or environmental education and communication. 73 % of the theses had a client and in most cases the client was municipality.

KEYWORDS:

Thesis, vocational orientation, cooperation with working life, Degree programme in Sustainable development

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 TYÖN TAVOITE JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	9
3 KESTÄVÄN KEHITYKSEN KOULUTUSOHJELMA	10
3.1 Koulutusohjelman historia ja nykytila	10
3.2 Sijoittuminen luonnonvara- ja ympäristöalaaan	12
3.3 Opetuksen sisältö ja tavoitteet	14
3.4 Ympäristösuunnittelijan tehtäväkentät	18
4 OPINNÄYTETYÖ AMMATILLISEN KEHITYKSEN VÄLINEENÄ	21
4.1 Opinnäytetyö osana tutkintokoulutusta	21
4.2 Ammatillinen kasvu opinnäytetyöprosessissa	22
4.3 Työelämälähtöisyys opinnäytetyössä	23
4.4 Aiheen valinnasta ja sen merkityksestä	26
4.5 Tieteellisyys ja tutkimuksellinen ote opinnäytetyössä	27
5 TYÖN TOTEUTUS	28
5.1 Aineisto	28
5.2 Aineiston käsittely	28
5.3 Opinnäytetyöaiheiden luokitusjärjestelmä	30
5.4 Työn luotettavuuden tarkastelu	33
6 KESTÄVÄN KEHITYKSEN KOULUTUSOHJELMAN OPINNÄYTETYÖT	35
6.1 Toimeksiantona tehdyt opinnäytetyöt	35
6.2 Opinnäytetöiden tilaajatahot	37
6.3 Opinnäytetöiden aiheet ja opiskelijoiden ammatillinen suuntautuminen	41
6.4 Kestävän kehityksen ulottuvuudet opinnäytetöiden aiheissa	47
7 YHTEENVETO TULOKSISTA	52
8 POHDINTAA	53
LÄHTEET	56

LIITTEET

Liite 1. Vuosina 2001–2014 julkaistut opinnäytetyöt.

KUVAT

Kuva 2. Opinnäytetöitä tilanneiden kuntien sijainnit kartalla. 38

KUVIOT

Kuvio 1. Koulutusohjelman pedagogiset lähtökohdat (Turun ammattikorkeakoulu 2000).	15
Kuvio 2. Koulutusohjelman ammatilliset lähtökohdat (Turun ammattikorkeakoulu 2000).	18
Kuvio 3. Toimeksiannot opinnäytetöissä.	35
Kuvio 4. Tilaajatahot ja niiden prosenttiosuudet tilaustyönä tehdyistä opinnäytetöistä.	37
Kuvio 5. Turun ammattikorkeakoulun hankkeisiin tehtyjen opinnäytetöiden määrät eri vuosina.	40
Kuvio 6. Eri aihealueiden osuudet opinnäytetöissä.	42
Kuvio 7. Opinnäytetöiden yleisimmät aiheet vuosina 2001–2003, jolloin opinnoissa neljä suuntautumisvaihtoehtoa.	45
Kuvio 8. Vuosien 2004–2014 opinnäytetöiden yleisimmät aiheet.	46

TAULUKOT

Taulukko 1. Turun ammattikorkeakoulun aloituspaikkoihin kohdistuneet vähennykset (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012).	12
Taulukko 2. Luonnonvara-alan ammattikorkeakoulututkinnot vuodesta 2012 (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015b).	13
Taulukko 3. Opinnäytetöiden hankkeistaminen ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa nuorten koulutuksessa vuosina 2010–2014 (Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen 2015).	24
Taulukko 4. Opinnäytetyöaiheiden luokitusjärjestelmä.	30
Taulukko 5. Toimeksiantojen määrät ja prosenttiosuudet opinnäytetöissä eri vuosina.	36
Taulukko 6. Ympäristösuunnittelijan keinoja edistää kestävän kehityksen eri ulottuvuuksia.	51

1 JOHDANTO

Aivan viime vuodet ovat olleet ammattikorkeakouluissa muutoksen aikaa. Näiden muutosten kohteeksi ovat joutuneet niin ammattikorkeakoulun rakenteet kuin opetustarjontakin. Seurauksena ovat olleet muun muassa koulutusohjelmien lakkautukset, minkä myös Turun kestävän kehityksen koulutusohjelma joutui kokemaan.

Tämä opinnäytetyö liittyy kestävän kehityksen koulutusohjelmasta kirjoitettavaan historiikkiin, joka sai alkusysäyksensä koulutusohjelman lakkauttamispäätöksestä. Historiikin tavoitteena on säilyttää koulutusohjelman historia sen parissa toimineille, opiskelijoille ja tuleville sukupolville, ja sen kokoamiseen osallistuu pääasiassa koulutusohjelman henkilökunnan jäseniä sekä opiskelijoita. Historiikkiin liittyen tarjottiin myös mahdollisuutta opinnäytetyöhön, jota tämä kyseinen työ nyt edustaa. Tämä opinnäytetyö on itsenäinen kokonaisuutensa, mutta sen pohjalta tullaan kirjoittamaan artikkeli historiikkia varten. Opinnäytetyön aiheen valinnalle annettiin tilaajatahon puolelta melko vapaat kädet, joten keskeisin valintaa ohjaava tekijä oli aiheen sopiminen osaksi historiikkia. Pää tavoitteeksi aiheen valinnassa muodostui sen liittyminen läheisesti koulutusohjelman opiskelijoihin. Lopulliseksi tutkimuskohteeksi rajautui opiskelijoiden ammatillinen suuntautuminen ja opinnäytetöiden yhteys työelämään.

Ympäristösuunnittelijoiden ammatillinen suuntautuminen herätti kiinnostuksen siksi, että koulutusohjelmassa itse opiskelevana on saanut huomata sen tosiasian, että kestävä kehitys on varsin laaja ja moniulotteinen kokonaisuus. Koska kestävän kehityksen opintoihin ei nykyisellään sisälly suuntautumisvaihtoehtoja, opiskelijat eivät virallisesti valmistu minkään tietyn kestävän kehityksen aihealueen asiantuntijoiksi, vaan periaatteessa koko kestävän kehityksen ammattilaisiksi. Se on saanut välillä tuskan hien pintaan miettiessä omaa tulevaisuutta ympäristösuunnittelijana ja sitä, mitä kaikkea tulisi tietää ja osata. Kestävä kehitys on kuitenkin niin laaja kokonaisuus, että kaikkiin sen osa-alueisiin tarkka perehtyminen ja niiden taitaminen olisi

melkoinen urakka, jota ei ainakaan nelivuotisen kestävän kehityksen koulutuksen aikana ehdi suorittaa.

Suuntautumalla opinnoissaan opiskelija kohdistaa kiinnostuksensa ja opintonsa johonkin tiettyyn aihekokonaisuuteen, jolloin hänen ammattiosaamisensa keskittyy juuri sille osa-alueelle. Suuntautuminen opinnoissa on toivottavaa, jotta saadaan koulutettua eri aihealueiden asiantuntijoita. Ilman suuntautumista tietotaso voi jäädä varsin pinnalliseksi, jolloin ei voida puhua asiantuntijuudesta. Sisältyipä koulutukseen erikseen valittavia suuntautumisvaihtoehtoja tai ei, jonkinlaista suuntautumista opinnoissa tapahtuu jokataapauksessa. Pakolliset opinnot ovat samat kaikille, mutta erilaisilla vapaasti valittavilla opinnoilla ja harjoitteluilla opiskelijan on mahdollista räätälöidä tutkintonsa sellaiseksi, että se vastaa hänen mielenkiinnon kohteitaan sekä palvelee pyrkimyksissä, jotka koskevat hänen ammatillisia tavoitteitaan. Opinnäytetyö on yksi suuri ja merkittävä opintojen osa, jonka avulla opiskelija voi suunnata ammattiosaamistaan tiettyyn aihealueeseen. Se on ammatillisen kasvun väline, joka syventää opiskelijan ammattitaitoa sekä kehittää tämän henkisiä ja muita valmiuksia kohdata työelämä.

Tässä tutkimuksessa opiskelijoiden ammatillista suuntautumista on lähdetty selvittämään opinnäytetöiden kautta. Opinnäytetyöaiheen valinnan oletetaan antavan viitteitä siitä, miten opiskelijat ovat suuntautuneet ammatillisesti. Tutkimuksia opinnäytetyöaiheen yhteydestä opiskelijan ammatilliseen suuntautumiseen ei ollut löydettävissä, mutta niiden välinen yhteys ei ole täysin vailla perusteitakaan. Vaikka suuntautuminen juuri opinnäytetyön aihealueeseen ei olisi tietoinen valinta, opinnäytetyön tekeminen väistämättä lisää opiskelijan tietotasoa ja asiantuntijuutta kyseisellä aihealueella. Näin ollen se voidaan lukea kuuluvaksi opiskelijan erityiseen ammatilliseen osaamisalueeseen. Ammatillista osaamista ja asiantuntijuuden syventämistä tietyllä aihealueella voidaan pitää eräänlaisena merkinä myös ammatillisesta suuntautumisesta.

Asiantuntijuuteen vaaditaan toki muutakin kuin opinnäytetyöllä sinetöity korkeakoulututkinto, mutta koulutus luo kuitenkin pohjan ja mahdollisuuden

asiantuntijuuden kehittymiselle. Todellisen asiantuntijuuden kehittyminen vaatii myös käytännön kokemusta. Opinnäytetyö, erityisesti työelämälle tehty, on oiva väline käytännön kokemuksen kerryttämiseen ja sitä kautta myös asiantuntijuuden kehittämiseen, sillä aidoissa työelämän tilanteissa opitaan paljon sellaista, mitä esimerkiksi tutkintokoulutukseen ei sisälly.

Tutkimuksessa keskitytään nimenomaan Turun kestävän kehityksen koulutusohjelmasta valmistuvien ammatilliseen suuntautumiseen opiskelijoiden tekemien opinnäytetöiden perusteella. Ammatillisella suuntautumisella ei pyritä vastaamaan siihen, mihin koulutusohjelmasta valmistuneet ovat työllistyneet, sillä siihen vaikuttavia tekijöitä on monia.

2 TYÖN TAVOITE JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää Turun kestävän kehityksen koulutusohjelmasta valmistuvien ammatillista suuntautumista. Se toteutetaan tutkimalla koulutusohjelman opinnäytetöitä ja niissä esiintyviä aihealueita. Opinnäytetöiden aihealueiden kautta muodostuu samalla kuva koulutusohjelmasta valmistuvien ympäristösuunnittelijoiden ammattiosaamisesta laajalla ympäristöalalla. Sen lisäksi selvitetään töiden työelämäyhteyttä eli sitä, kuinka suuri osa töistä on tehty toimeksiantona ja, mitkä eri tahot ovat toimineet opinnäytetöiden toimeksiantajina. Toimeksiantojen ja toimeksiantajien selvittäminen kuvastaa opiskelijoiden verkostoitumista työelämän eri toimijoiden keskuudessa ja yhteistyön jakautumista eri sektoreihin. Tutkimuksen kautta käy ilmi ympäristösuunnittelijoiden toimintakentän monipuolisuus ja sen levinneisyys yhteiskunnan eri sektoreihin.

Tutkimustehtävät jakautuvat kahteen pääaihealueeseen, joista ensimmäinen käsittelee kestävän kehityksen opiskelijoiden ammatillista suuntautumista opinnäytetyöaiheiden kautta kysymällä: *Miten opinnäytetöiden aihealueet sijoittuvat ympäristöalan laajaan kenttään?*

Toisena tutkimuskohteen eli opinnäytetöiden työelämäyhteyden kohdalla etsitään vastausta kysymykseen: *Kuinka suuri osa opinnäytetöistä on tehty toimeksiantona ja mille eri tahoille niitä on tehty?*

Edellä mainittuihin varsinaisiin tutkimuskysymyksiin vastaamisen lisäksi tutkimuksen yhteydessä aiotaan avata myös ympäristösuunnittelijan työn yhteyttä kestävän kehityksen eri ulottuvuuksiin. Tarkoituksena on havainnollistaa opinnäytetöistä poimittujen esimerkkien avulla, miten ympäristösuunnittelijat edistävät kestävästä kehityksestä ja sen eri ulottuvuuksia käytännössä.

3 KESTÄVÄN KEHITYKSEN KOULUTUSOHJELMA

3.1 Koulutusohjelman historia ja nykytila

Kestävän kehityksen koulutusohjelma käynnistyi Turussa vuonna 1997, jolloin se tuli osaksi vuonna 1996 kokeiluluvalla aloittaneen Turun ammattikorkeakoulun opetustarjontaa (Halonen 1998, 20–21). Koulutuksen alkaessa se sijoitettiin Turun ammattikorkeakoulun terveyden, hyvinvoinnin ja kestävän kehityksen tulosalueeseen, ja koulutusalan puolesta se kuului niin kutsuttuihin koulutusalojen yhteisiin koulutusohjelmiin (Halonen 1999, 8; Turun ammattikorkeakoulu 1997, 29). Myöhemmin se siirtyi rakentaminen ja ympäristö-tulosyksikköön, ja koulutusalan muuttui luonnonvara-ala (Turun ammattikorkeakoulu 2000, 3).

Koulutusohjelman koulutuspäällikön Sirpa Halosen mukaan kestävän kehityksen koulutusohjelman perustamisen taustalla vaikutti voimakkaasti toimintaohjelma Agenda 21, joka syntyi Rio de Janeirossa vuonna 1992 järjestetyn YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssin tuloksena Rion julistuksen lisäksi. Agenda 21:n tehtävänä on määrittellä, miten Rion julistusta tulisi toteuttaa käytännössä, ja se käsittelee muun muassa paikallishallinnon roolia kestävän kehityksen edistämiseksi. (Halonen 1999, 10–11.) Kuntatasolle kestävä kehitys on tullut paikallisten toimintaohjelmien, tai paikallisagendojen, muodossa (Halonen 1998, 18).

Toinen tekijä, joka vaikutti koulutusohjelman perustamiseen, oli yhteisten opintojen ja koulutusohjelmien peräänkuuluttaminen. Siksi myös koulutusohjelman suunnittelussa oli mukana neljä eri oppilaitosta, jotka olivat liittymässä Turun ammattikorkeakouluun. Ne olivat kauppaoppilaitos, teknillinen oppilaitos, terveydenhuolto-oppilaitos ja Turun ammatti-instituutin puhdistuspalvelujen yksikkö. (Halonen 1998, 20.) Niiden vaikutus opetuksen suunnittelussa on nähtävissä erityisesti koulutusohjelmassa sen alkuvuosina käytössä olleissa suuntautumisvaihtoehdoissa, joista kerrotaan tarkemmin osiossa opetuksen sisältö ja tavoitteet. Koska kestävä kehitys on moniulotteinen

kokonaisuus, sen toteutuminen ja edistäminen vaativat monenlaisia toimia sekä eri ulottuvuuksien yhteensovittamista. Se puolestaan edellyttää monien eri tieteenalojen ymmärrystä sekä niiden tietopohjaista hallintaa. Kestävän kehityksen koulutusohjelman tavoitteeksi muodostuikin laaja-alaisen ympäristöosaajien tuottaminen yhteiskunnan eri sektoreille (Halonen 1999, 12, 16.)

Nyt kestävän kehityksen koulutus on loppumassa Turun ammattikorkeakoulusta. Taustalla on ammattikorkeakoulujärjestelmän uudistaminen ja hallitusohjelman mukaiset ammattikorkeakouluihin kohdistuvat menosäästöt (Turun ammattikorkeakoulun hallitus 2012). Uudistuksella pyritään vahvistamaan ammattikorkeakoulujen toiminnan laatua, tehokkuutta ja vaikuttavuutta uudistamalla niiden toimintaa ohjaavaa lainsäädäntöä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 05.11.2011). Opetus- ja kulttuuriministeriön pyrkimyksenä on myös selkeyttää ammattikorkeakoulujen profiileja niin, että ammattikorkeakoulun toimintaedellytykset paranevat. Edellä mainittuja tavoitteita oli tarkoitus toteuttaa muun muassa aloituspaikkojen leikkauksilla ja uudelleen kohdistamisilla sekä koulutusohjelmien lakkauttamisilla. (Turun ammattikorkeakoulun hallitus 2012.)

Ministeriön esityksen perusteella Turun ammattikorkeakoulussa lakkautukset tuli kohdistaa matkailu-, ravitsemis-, talous- ja kulttuurialan koulutuksiin. Lisäksi tekniikan ja liikenteen alalta tuli vähentää aloituspaikkoja. Ammattikorkeakouluja pyydettiin toimittamaan ministeriöön omat esityksensä lakkautettavista koulutusohjelmista. Kestävän kehityksen koulutusohjelma oli yksi kahdeksasta koulutusohjelmasta, joita Turun ammattikorkeakoulu esitti suoraan lakkautettaviksi. Samalla se esitti muun muassa uuden ympäristötekniikan koulutusohjelman perustamista. (Turun ammattikorkeakoulun hallitus 2012.) Taulukossa 1 on kuvattu Turun ammattikorkeakoulun koulutusohjelmiin kohdistuneet aloituspaikkavähennykset koulutusaloittain sekä päätösprosessin eteneminen. Lopulta Turun ammattikorkeakoulusta lopetettiin tutkintokoulutus luonnonvara-alalta, matkailu- ja ravitsemisalalta sekä kauneudenhoitoalalta. Hakiessaan uutta toimilupaa Turun ammattikorkeakoulu asetti

tutkintokoulutuksilleen sekä tutkimus- ja kehitystoiminnalleen neljä painoalaa: tekniikan, sosiaali- ja terveysalan, liiketalouden ja kulttuurin. (Turun ammattikorkeakoulu Oy 27.9.2013.) Opetus- ja kulttuuriministeriö teki päätöksen koulutusohjelmien lakkauttamisesta maaliskuussa 2012 (Opetus- ja kulttuuriministeriö 29.3.2012). Saman vuoden syksynä oli viimeinen sisäänotto kestävän kehityksen koulutusohjelmaan.

Taulukko 1. Turun ammattikorkeakoulun aloituspaikkoihin kohdistuneet vähennykset (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012).

	Yhteis- kunta	Tekniik- ka	Soteli	Marata	Luonnon vara	Luonnon tiede	Kulttuuri	Muutos
Aloitus- paikat 2011	275	633	520	60	46	94	221	
OKM:n esitys 5.10. 2011	275	593	520	0	46	94	144	-177
AMK:n vastaus 17.2. 2012	375	621	502	0	0	0	174	-177
OKM:n päätös 29.3. 2012	375	621	522	0	0	0	154	-177

3.2 Sijoittuminen luonnonvara- ja ympäristöalaan

Luonnonvara- ja ympäristöalalla luonnonvara-alan ammattikorkeakoulututkintoon johtavia eri koulutusohjelmia on yhteensä seitsemän, ja ne on esitetty taulukossa 2. Tällä hetkellä luonnonvara-alan ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta tarjotaan kymmenessä

Suomen ammattikorkeakouluista. Kestävän kehityksen koulutusohjelman ohella muita luonnonvara- ja ympäristöalaan kuuluvia koulutusohjelmia ovat maaseutuelinkeinojen, maisemasuunnittelun, puutarhatalouden ja metsätalouden koulutusohjelmat. Englanninkielellä opiskeltavia koulutusohjelmia ovat Degree Programme in Forestry ja Degree Programme in Sustainable Coastal Management. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015b.)

Tällä hetkellä tutkintoon johtavaa kestävän kehityksen koulutusta on Turun ammattikorkeakoulun lisäksi vain Hämeen ammattikorkeakoulussa. Kestävän kehityksen koulutusohjelmasta valmistuneiden tutkintonimike on ympäristösuunnittelija (AMK). Koulutuksen päätyttyä Turun ammattikorkeakoulusta ympäristösuunnittelijan tutkintonimikkeellä valmistutaan enää Hämeen ammattikorkeakoulusta sekä Yrkeshögskola Noviasta, jossa tutkintonimikkeenä on miljöplanerare (YH). (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015b.)

Taulukko 2. Luonnonvara-alan ammattikorkeakoulututkinnot vuodesta 2012 (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015b).

Koulutusohjelma	Suuntautumisvaihtoehto	Tutkintonimike	Ammattikorkeakoulu
Maaseutuelinkeinojen ko	Hevostalouden sv	Agrologi (AMK)	Hämeen amk Savonia-amk
Maaseutuelinkeinojen ko		Agrologi (AMK)	Hämeen amk Jyväskylän amk Karelia-amk Oulun seudun amk Rovaniemen amk Savonia-amk Seinäjoen amk
Maisemasuunnittelun ko		Hortonomi (AMK)	Hämeen amk
Puutarhatalouden ko		Hortonomi (AMK)	Hämeen amk
Degree Programme in Forestry		Metsätalousinsinööri (AMK), Bachelor of Natural Resources	Tampereen amk
Metsätalouden ko		Metsätalousinsinööri	Hämeen amk

		(AMK)	Karelia-amk Mikkelin amk Rovaniemen amk Tampereen amk
Degree Programme in Sustainable Coastal Management		Miljöplanerare (YH), Bachelor of Natural Resources	Yh Novia
Kestävän kehityksen ko		Ympäristösuunnittelija (AMK)	Hämeen amk

3.3 Opetuksen sisältö ja tavoitteet

Koulutusohjelman sisältö ja tavoitteet kumpuavat Suomen kestävän kehityksen toimikunnan muodostamasta määritelmästä, jonka mukaan ”kestävä kehitys on paikallisesti, alueellisesti ja kansainvälisesti tapahtuvaa ja ohjattua yhteiskunnallista muutosta, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet” (Turun ammattikorkeakoulu 1997; Halonen 1998, 17).

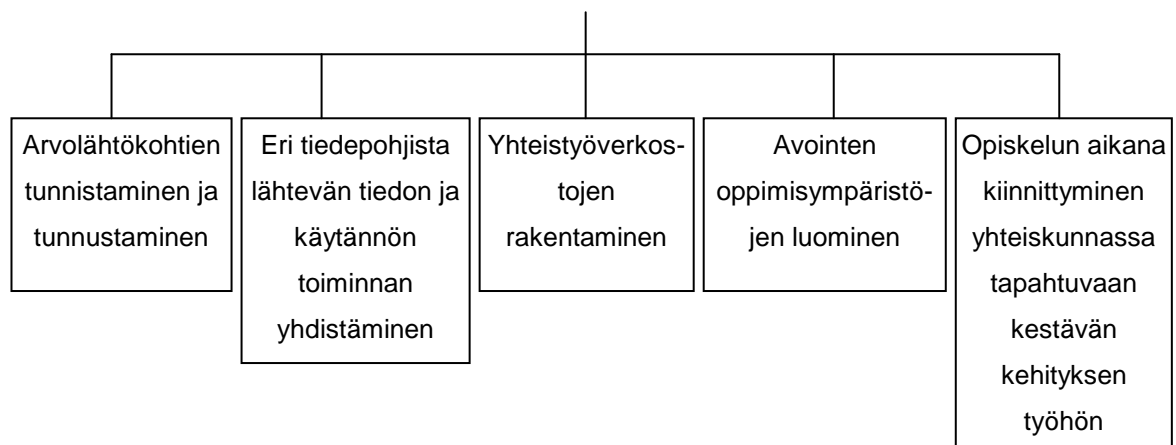
Kestävä kehitys on moniulotteinen tavoite (Halonen 1999, 17), jonka saavuttaminen vaatii sen eri ulottuvuuksien eli ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen ulottuvuuden yhteensovittamista. Se luo myös puitteet koulutusohjelman opetukselle, jonka tarjoaman tietoperustan on täten oltava monitieteinen. Ympäristöongelmien syntyyn vaikuttaa ihmisyhteisöjen toiminta, joten niiden ymmärtäminen ja ratkaiseminen vaativat niin luonnontieteiden kuin yhteiskunta- ja ihmistieteidenkin tuntemusta sekä näiden pohjalle rakentuvien toimintatapojen hallintaa. (Turun ammattikorkeakoulu 2000.)

Koulutusohjelma on alusta alkaen tähdännyt opetuksen järjestämisessä siihen, että opiskelijat saadaan tutustumaan ja kiinnittymään jo opiskeluaikana paikalliseen tai johonkin muuhun oman elinympäristön tai elinkeinoelämän ympäristötyöhön. Opetuksessa on pyritty mahdollistamaan yhteistyöverkostojen rakentuminen ja hyödyntäminen sekä opetuksesta saatujen tietojen yhdistäminen käytännön toimintaan. Opetuksen tavoitteisiin kuuluu myös se,

että opiskelija oppii tunnistamaan ja ymmärtämään erilaisia arvolähtökohtia, jotka ohjaavat eri tahojen toimintaa. (Turun ammattikorkeakoulu 2000.) Näitä tavoitteita tukevat esimerkiksi opetukseen sisällytetyt käytännön projektit eri yhteistyötahojen kanssa.

Koulutusohjelmassa korostetaan ympäristöasioiden globaaliutta panostamalla myös kansainvälisten toimintavalmiuksien kehittämiseen (Turun ammattikorkeakoulu 2000). Siitä esimerkkinä ovat erilaiset kansainväliset yhteistyöprojektit, kuten pitkäaikainen kehitysyhteistyöhanke Swazimaassa. Jo koulutusohjelman alkuaikoina kannustettiin muun muassa harjoittelun suorittamiseen ulkomailla (Halonen 1998, 21–22). Myös mahdollisuus ulkomaanvaihtoon ja vieraskielisten opintojaksojen tarjonta ovat osa kansainvälisyyden edistämistä (Turun ammattikorkeakoulu 2011a). Opetuksen painopisteitä on kuvattu seuraavasti Turun ammattikorkeakoulun luonnonvara-alan opinto-oppaassa vuodelta 2000 (Kuvio 1).

OPETUKSEN PAINOPISTEET

Kuvio 1. Koulutusohjelman pedagogiset lähtökohdat (Turun ammattikorkeakoulu 2000).

Koulutusohjelman alkaessa Turun ammattikorkeakoulussa opetussuunnitelma koostui ammattikorkeakoulun yhteisistä pakollisista perusopinnoista, koulutusohjelman omista perus- ja ammattiopinnoista, suuntautumisvaihtoehdon ammattiopinnoista, vapaasti valittavista opinnoista,

harjoittelusta sekä opinnäytetyöstä. Koulutusohjelman perus- ja ammattiopinnot oli jaettu luonnontieteellis-teknologisiin, ympäristötiedollisiin, kulttuuris-sosiaalisiin ja taloudellisiin opintoihin. Suuntautumisvaihtoehtoja oli neljä, joista opiskelija saattoi valita ympäristöjohtamisen ja -hallinnon, ympäristösuunnittelun ja työympäristön kehittämisen, laitoshygienian ja puhdistuspalvelujen johtamisen tai terveys- ja hyvinvointipalvelut. Jokaisen tuli kuitenkin tutustua vähintään kahteen suuntautumisvaihtoehtoon osallistumalla niiden esittelykurssiin, jotka olivat osa kunkin vaihtoehdon pakollisia opintoja. Pakollisten opintojen lisäksi suuntautumisvaihtoehdot sisälsivät vaihtoehtoisia opintoja. Suuntautuminen tapahtui ensimmäisen vuoden opintojen jälkeen. Yhtenä vuonna alkoi aina kaksi suuntautumisvaihtoa kerrallaan. (Turun ammattikorkeakoulu 1997.)

Ympäristöjohtamisen ja -hallinnon suuntautumisvaihtoehdossa opinnot tähtäsivät ympäristöasioiden huomioimiseen julkishallinnossa ja elinkeinoelämässä. Opetussuunnitelma sisälsi opintoja muun muassa yritystoiminnan eri osa-alueilta, kuten viestinnästä, markkinoinnista ja laskentatoimesta. Ympäristösuunnittelu ja työympäristön kehittäminen puolestaan keskittyi ympäristön tilaan ja sen parantamiseen muun muassa ympäristönsuojelullisin keinoin. Pakollisiin opintoihin kuului muun muassa kursseja ilman- ja vesiensuojelusta sekä jätehuollosta ja jätteiden käsittelystä. Laitoshygienian ja puhdistuspalvelujen johtamisen opinnot kohdistuivat nimensäkin mukaan erilaisten laitosten toiminnan suunnitteluun kestävän kehityksen näkökulmasta esimerkiksi tilasuunnittelun sekä puhtaus- ja huoltopalvelujen osalta. Terveys- ja hyvinvointipalveluihin suuntautuessaan opiskelija oppii toimimaan väestön työ- ja toimintakyvyn hyväksi kestävän kehityksen periaattein. Opintoihin kuului monipuolisesti erilaisia ihmisen hyvinvointiin ja sen edistämiseen liittyviä kursseja. (Turun ammattikorkeakoulu 1997.) Suuntautumisvaihtoehdot olivat käytössä koulutusohjelmassa kahtena ensimmäisenä vuotena sen perustamisesta, minkä jälkeen ne jäivät pois lukusuunnitelmasta.

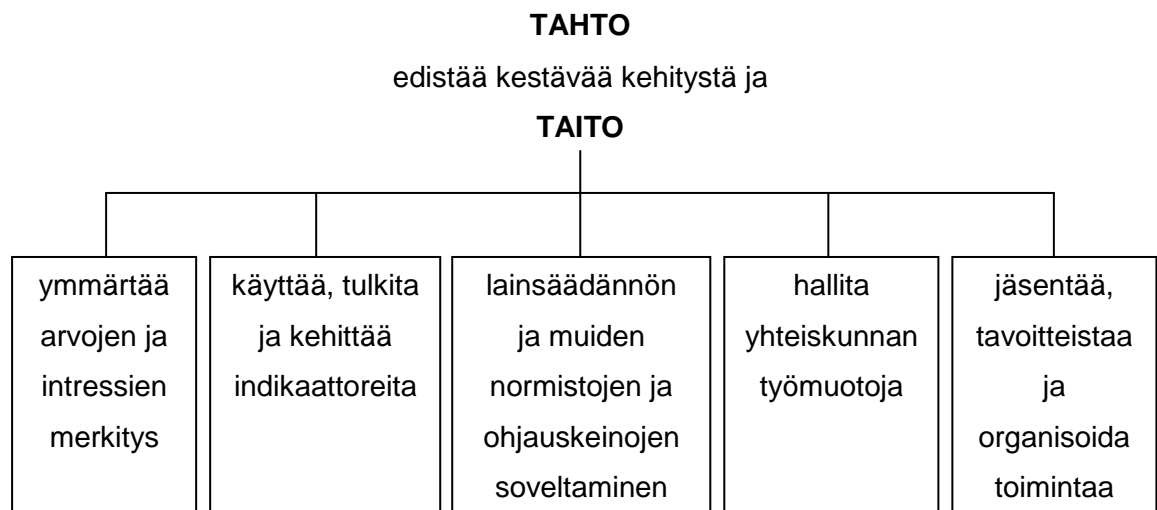
Suuntautumisvaihtoehtojen jäätyä pois lukusuunnitelmaan sisällytettiin niiden tilalle kaikille yhteiset syventävät ammattiopinnot, jotka koostuivat pakollisista syventävistä menetelmäopinnoista sekä valinnaisista vaihtoehtoisista opinnoista. Vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia valittiin vähintään kolme. Niiden tarkoituksena oli kartuttaa työelämässä tarvittavaa ammattitaitoa. Toteutus suunniteltiin yhteistyössä työelämän yhteistyökumppaneiden kanssa ja kurssilla hyödynnettiin menetelmäopinnoissa opittuja tietoja ja taitoja. (Turun ammattikorkeakoulu 2000.)

Myöhempisiin lukusuunnitelmiin ei tullut enää merkittäviä muutoksia. Opinnot koostuivat edelleen perusopinnoista, ammattiopinnoista, vapaasti valittavista opinnoista, harjoittelusta sekä opinnäytetyöstä (Turun ammattikorkeakoulu 2011a). Pakolliset ammattiopinnot jakaantuivat kestävän kehityksen eri ulottuvuuksien eli ekologisen, sosiaalis-kulttuurisen ja taloudellisen ulottuvuuden mukaan (Turun ammattikorkeakoulu 2011b). Osa ammattiopintoihin sisältyvistä opinnoista oli vaihtoehtoisia kokonaisuuksia, joita valittiin kaksi. Opinnoissa suuntautuminen tapahtui vaihtoehtoisten ja vapaasti valittavien opintojen sekä harjoittelupaikkavalintojen kautta. Niiden avulla opiskelija pystyy muokkaamaan opintojaan siten, että ne vastaavat hänen omia henkilökohtaisia tarpeitaan sekä tukevat hänen ammatillista suuntautumistaan. (Turun ammattikorkeakoulu 2011a.)

Vaikka koulutusohjelman lukusuunnitelman sisältö on kokenut muutoksia ajan saatossa, sen tavoitteet ovat pysyneet samoina. Tavoitteekseen koulutusohjelma on asettanut kouluttaa ammattilaisia, jotka toimivat kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ihmisen ja tämän elinympäristön välisen vuorovaikutuksen kehittämiseksi (Turun ammattikorkeakoulu 1997). Koulutusohjelmasta valmistuneiden osaamistavoitteisiin kuuluu muun muassa luonnonympäristön toiminnan tunteminen, ympäristön vallitsevan tilan tunnistaminen ja kyky parantaa sitä. Opetus antaa valmiudet edistää kestävästä kehitystä vaikuttamalla ihmisten asenteisiin ja käyttäytymiseen. Tavoitteisiin kuuluu myös osata tunnistaa ja organisoida vaihtoehtoisia toimintamalleja, joiden avulla voidaan tukea yksilöiden, ympäristöjen ja yhteiskuntien

kestävyyttä. Valmistuneiden tulee hallita myös suunnittelu- ja kehittämistyön periaatteet sekä osata käyttää erilaisia menetelmiä käytännön suunnittelutyössä. Myös talouselämän tunteminen ja sen periaatteiden soveltaminen niin kuluttajan näkökulmasta kuin yritys- ja organisaatiosollakin on tärkeää. (Turun ammattikorkeakoulu 2011a.) Muita kestävän kehityksen ammattilaisen taitoja on esitetty kuviossa 2. Opetuksen tavoitteena on ollut tarjota opiskelijoille teoreettisia, teknisiä ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia, jotta he voisivat toimillaan auttaa ehkäisemään ihmisen ja ympäristön välisiä ongelmia tai lievittää ja poistaa niistä. (Turun ammattikorkeakoulu 1997.)

KESTÄVÄN KEHITYKSEN AMMATTILAISELLA ON

Kuvio 2. Koulutusohjelman ammatilliset lähtökohdat (Turun ammattikorkeakoulu 2000).

3.4 Ympäristösuunnittelijan tehtäväkentät

Ympäristöongelmat eivät tee eroa eri tieteiden ja hallintokuntien välillä, vaan ne ulottuvat kaikkialle tavalla tai toisella. Siitä syystä kestävän kehityksen edistäminen vaatii yhteistyötä eri tahojen kesken ja monilla eri tasoilla. Tätä silmällä pitäen kestävän kehityksen koulutusohjelma asetti tavoitteekseen kouluttaa monialaisen tietoperustan omaavia ympäristöalan ammattilaisia yhteiskunnan eri tasoille, kuten julkishallinnon tehtäviin, elinkeinoelämään ja

järjestöihin, tai toimimaan itsenäisinä yrittäjinä. Kestävän kehityksen sisällyttäminen kaikkeen yhteiskunnalliseen toimintaan nähtiin tärkeänä. (Halonen 1999, 16–17.)

Kestävän kehityksen ammattilaisten tehtäviksi kaavailtiin muun muassa tuotannon ja kulutuksen mukauttamista kestävän kehityksen tavoitteisiin. (Halonen 1999, 17.) Tuotannon parissa työskentelevä ympäristösuunnittelija voi toimia esimerkiksi ympäristöystävällisempien tuotteiden kehittäjänä. Kulutukseen ja kulutuskäyttämiseen vaikuttaminen onnistuu esimerkiksi kuluttajaneuvojana (Halonen 1999, 17; Halonen 1998, 22). Elinkeinoelämän palveluksessa on mahdollista työskennellä myös muun muassa yrityksen ympäristövastaavana tai ympäristöpäällikkönä. (Turun ammattikorkeakoulu 1997.) Ympäristöalalla ympäristösuunnittelijalla on mahdollisuudet toimia myös yrittäjänä erilaisten ympäristötuotteiden- ja palveluiden alueilla tai konsultointitehtävissä (Turun ammattikorkeakoulu 1997). Myös matkailu ja ympäristönhoidollisten töiden suunnittelu ja toteuttaminen työllistävät yrittäjiä ympäristöalalla (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015).

Ympäristöhallinnollisella puolella esimerkiksi kunnissa ympäristön puolesta työskennellään erilaisin oikeudellisin ohjauskeinoin, kuten lainsäädännön ja lupien avulla, sekä tehdään muun muassa ympäristön tilan seurantaa (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015). Tällä tasolla ympäristösuunnittelija voi toimia muun muassa ympäristötarkastajana tai ympäristölupa-asioiden asiantuntijatehtävissä (Halonen 1998, 22). Julkishallinnon toimialalla ympäristösuunnittelija voi toimia erilaisissa hallinnollisissa tehtävissä esimerkiksi ympäristösihteerinä. Järjestöpuolella on myös mahdollista olla vaikuttamassa ympäristöasioihin esimerkiksi tiedotuksen- ja julkaisutoiminnan kautta. Järjestöt tarjoavat myös neuvontaa ja järjestävät koulutusta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015.) Sopivia työnimikkeitä voisivat olla esimerkiksi kestävän kehityksen kouluttaja ja ympäristökasvattaja (Halonen 1998, 22).

Ympäristönsuojelun toimenpiteillä pyritään ratkaisemaan, lievittämään ja ennaltaehkäisemään ympäristöongelmia, joita aiheutuu monien eri yhteiskunnan toiminnan muotojen, kuten teollisuuden, liikenteen sekä

maankäytön ja rakentamisen yhteydessä. Näin ollen ympäristönsuojelua toteutetaan useilla eri osa-alueilla. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015.) Ympäristöhuollosta vastaavat yritykset ja kuntien omistuksessa olevat jätelaitokset huolehtivat puolestaan jätteiden keräyksestä ja kuljetuksesta sekä jätteen käsittelystä ja hyödyntämisestä. Lisäksi ympäristöhuollon tehtäväkenttiin kuuluvat haja-asutusalueiden vesihuolto, pilaantuneiden maiden ja vesistöjen kunnostustyöt sekä konsultointi- ja suunnittelupalvelut. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015.) Ympäristösuunnittelijan tehtäväkenttään voi kuulua työ esimerkiksi jätehuolto- ja kierrätysneuvonnan parissa tai konsulttina yritysten ja kuntien palveluksessa. (Turun ammattikorkeakoulu 2000, 39; Turun ammattikorkeakoulu 1998).

4 OPINNÄYTETYÖ AMMATILLISEN KEHITYKSEN VÄLINEENÄ

4.1 Opinnäytetyö osana tutkintokoulutusta

Opinnäytetyö on osa ammattikorkeakoulututkintoon johtavia opintoja perus- ja ammattiopintojen, vapaasti valittavien opintojen ja ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohella (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 18.12.2014/1129, 2 §). Uudessa valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (18.12.2014/1129) ei säädetä yksityiskohtaisemmin opinnäytetyön tarkoituksesta tai tavoitteesta, mutta sitä edeltäneessä asetuksessa opinnäytetyö määritellään siten, että sen tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvässä käytännön asiantuntijatehtävässä (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352, 7 §). Lisäksi opinnäytetyön yhteyteen liittyy kypsyysnäyte, jonka opiskelija kirjoittaa opinnäytetyönsä alalta. Sen tarkoituksena on osoittaa perehtyneisyyttä alaan sekä suomen tai ruotsin kielen taitoa. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 18.12.2014/1129, 8 §.)

Ammattikorkeakoulututkinnossa opinnäytetyö on laajuudeltaan tyypillisesti 15 opintopistettä (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2006, 7). Työmäärältään se vastaa reilun kahden kuukauden kokopäivätyötä, kun työajaksi määritellään 40 tuntia viikossa ja yksi opintopiste on 27 tuntia työtä. Opinnäytetyön teko ajoittuu tyypillisesti opintojen loppupuolelle, sillä ennen työn aloittamista opiskelijan tulee olla suorittanut riittävästi ammatti- ja menetelmäopintoja, jotta tälle olisi ehtinyt kertyä riittävät valmiudet työn tekemiseen (Hakala 1998, 7; Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2006, 7). Opinnäytetyön tekemisessä hyödynnetään opittuja tietoja ja taitoja koko opintojen ajalta. Opinnäytetyöhön valmentavat muun muassa ammattiopintojen kautta saatu tietämys, tiedonhankintaan ja -käsittelyyn opastavat opinnot sekä kokemukset itsenäisestä sekä ryhmätyöskentelystä. (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2006, 7.)

4.2 Ammatillinen kasvu opinnäytetyöprosessissa

Opinnäytetyö sanana kertoo, että kyseessä on eräänlainen näyte siitä, mitä sen tekijä on oppinut (Hakala 2004, 7). Opinnäytetyön kautta osoitettavan oppimisen lisäksi myös opinnäytetyön tekemisen aikana tapahtuu oppimista, mikä kuuluu olennaisena osana opinnäytetyöprosessiin. Yksi opinnäytetyön tehtävistä on opiskelijan ammatillisen kasvun kehittäminen. Ammatillinen kehittyminen toimii taas pohjana opiskelijan asiantuntijuuden kehittymiselle. (Timonen 2008, 7, 53.)

Opinnoissa hankittujen teoreettisten tietojen ja taitojen soveltaminen opinnäytetyössä kehittää opiskelijan ammattitaitoa sekä asiantuntijuutta työn aihealueelta (Salo ym. 2005; Timonen 2008, 47). Ammattitaidon ohella myös muut työelämävalmiudet kehittyvät (Rissanen 2003, 32). Koska opinnäytetyö on itsenäisesti tehtävä tuotos, se ilmentää opiskelijan valmiuksia toimia itsenäisesti oman koulutusalan asiantuntijatehtävissä työelämässä sekä osoittaa tämän kykyä ratkaista ongelmia (Salo ym. 2005; Timonen 2008, 23). Se on luova prosessi, johon kuuluvat myös tuskan ja paniikin hetket. Toisaalta se tarjoaa tekijälleen myös oivalluksen riemua. (Timonen 2008, 13.) Opinnäytetyön tekeminen valmentaa opiskelijaa työelämän vaatimukseen myös yleisellä tasolla, sillä sen parissa työskentely opettaa monia työelämässä tarvittavia taitoja, kuten organisointikykyä, tiedonhakua sekä asioiden kirjallista ja suullista esittämistä (Hakala 2004, 9–10). Opinnäytetyön yhteydessä tarjoutuu monesti myös mahdollisuus sosiaalisten taitojen ja itsetuntemuksen kehittämiseen (Rissanen 2003, 167–168). Lisäksi se kehittää kriittisyyttä, tutkimuksellista ajattelutapaa sekä kykyä työskennellä projektimaisesti (Salo ym. 2005).

Opinnäytetyöprosessi muistuttaakin hyvin paljon projektia, jonka tunnuspiirteitä ovat muun muassa selkeä tavoite, rajattu aikataulu ja ihmiset, joille on määritetty omat roolit ja vastuualueet (Kettunen 2009, 15). Nykyään töitä tehdään paljon projekteissa, joten projektimaisen työskentelyn taitaminen on siitakin syystä erittäin hyödyllistä. Kuten projektilla, myös opinnäytetyöllä on alku ja loppu sekä selkeästi asetetut tavoitteet, jotka opinnäytetyössä

muotoillaan tutkimusongelman muotoon. Opinnäytetyöhön kuuluu myös erilaisia rooleja ja vastuita eri osapuolten kesken. Työllä on yleensä vähintään yksi ohjaaja ja joissain tapauksissa kokonainen ohjausryhmä, varsinkin, jos työ tehdään erilliselle tilaajataholle. Merkittävin rooli ja suurin vastuu on tietenkin työn tekijällä itsellään. Hänen tehtävään on hallita kokonaisuutta ja huolehtia siitä, että työ etenee sille asetetussa aikataulussa, mikä edellyttää vastuunottamista omasta työstä. Työn tekijä toimittaa samanaikaisesti niin projektipäällikön kuin projektityöntekijänkin virkaa. Projekti on eräänlainen oppimisen ja omaksumisen prosessi (Stenlund 1996, 14), ja samaa pätee myös opinnäytetyöhön.

Valmis opinnäytetyö voi hyödyttää tekijäänsä toimimalla ikään kuin käyntikorttina työelämän suuntaan, ja helpottaa opintojen jälkeistä työllistymistä (Hakala 1998, 8). Usein käy myös niin, että opiskelija löytää ensimmäisen työpaikkansa opinnäytetyön tekemisen myötä. Paitsi opiskelijan työnäytteenä ja käyntikorttina, laajemmin tarkasteltuna opinnäytetyön voidaan nähdä edustavan jopa sitä ohjaavaa opettajaa ja kyseistä ammattikorkeakoulua, jossa työ on tehty (Salo ym. 2005).

4.3 Työelämälähtöisyys opinnäytetyössä

Työelämälähtöisyys on ammattikorkeakoulun ominaispiirre, joka nostetaan esiin myös ammattikorkeakouluja koskevassa lainsäädännössä. Lain mukaan ammattikorkeakoulujen on tarjottava työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin perustuvaa opetusta, minkä lisäksi niiden tulee harjoittaa soveltavaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa, joka edistää työelämää ja aluekehitystä sekä uudistaa alueen elinkeinorakennetta (Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932). Ammattikorkeakoulun toiminnan lähtökohtana on tiivistetysti siis yhteistyö sen toimintaympäristön kanssa (Isohanni & Toljamo 2005).

Opinnäytetyöt ovat yksi ammattikorkeakoulujen työelämäyhteistyön muodoista (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2009, 23). Työelämälähtöisyyttä voidaan

toteuttaa opinnäytetöissä esimerkiksi niiden hankkeistamisella. Opinnäytetöiden hankkeistamiselle on asetettu kolme kriteeriä, joista vähintään yhden tulee täytyä, jotta opinnäytetyö määritellään hankkeistetuksi. Kriteereinä on, että työelämä maksaa ammattikorkeakoululle tai opiskelijalle työn tekemisestä, opinnäytetyölle on nimetty työelämää edustava ohjaaja tai, että alkuperäisenä tarkoituksena on opinnäytetyön tuloksien hyödyntäminen työyhteisön omassa toiminnassa. Hankkeistetusta opinnäytetyöstä on sovittava aina kirjallisesti työn osapuolten välillä ja se tulee tehdä ennen opinnäytetyön aloittamista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014.) Opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen tietojen perusteella vuosina 2010–2014 noin 80 % kaikista nuorten ammattikorkeakoulututkinnoissa tehdyistä opinnäytetöistä oli hankkeistettuja (Taulukko 3).

Taulukko 3. Opinnäytetöiden hankkeistaminen ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa nuorten koulutuksessa vuosina 2010–2014 (Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen 2015).

Vuosi	Hankkeistetut opinnäytetyöt	Ei hankkeistetut opinnäytetyöt	Hankkeistettujen opinnäytetöiden osuus %
2010	13 684	3 158	81,2 %
2011	14 284	4 137	77,5 %
2012	15 030	3 324	81,9 %
2013	14 889	3 767	79,8 %
2014	14 566	3 896	78,9 %
Yhteensä	72 453	18 282	79,9 %

Opinnäytetyöt voivat olla myös osa ammattikorkeakoulujen harjoittamaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön (2015) mukaan ammattikorkeakoulujen tekemän T&K eli tutkimus- ja kehittämistyön määrä on lisääntynyt voimakkaasti viime vuosina. T&K-työ ammattikorkeakouluissa on

työelämälähtöistä, ja se tähtää uusien tai paranneltujen tuotteiden, tuotantovälineiden, menetelmien ja palveluiden löytämiseen, kehittämiseen ja tuottamiseen alueen tarpeet huomioon ottaen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015.) Tutkimus- ja kehittämistoimintaan sisältyy perustutkimusta, soveltavaa tutkimusta sekä kehittämistyötä. TKI-työnä tehty opinnäytetyö voi liittyä esimerkiksi ammattikorkeakoulun ulkopuolisella rahoituksella toimivaan projektiin tai työelämän toimeksiantona tulleeeseen kehittämishankkeeseen, joka on sidoksissa opinnäytetyöntekijän omaan koulutusohjelmaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014.)

Työelämälähtöisessä opinnäytetyössä on kyse siinä mukana olevien tahojen keskinäisestä yhteistyöstä. Sen lähtökohtana on tietämyksen ja osaamisen kehittäminen sekä niiden hyödyntäminen ja soveltaminen käytännön työelämässä. (Rissanen 2003, 33.) Työelämälähtöisellä opinnäytetyöllä on erotettavissa kaksi eri tehtävää. Toinen liittyy opiskelijan ammattitaidon kartuttamiseen sekä ammatilliseen kehittymiseen ja toinen työelämän kehittämiseen. (Rissanen 2003, 31.) Käytännössä ne toteutuvat, kun asiantuntijuutta jaetaan ja siirretään eri toimijoiden kesken. Työelämän näkökulmasta on oleellista, että opinnäytetyön tuottama tieto hyödyttää sitä ja sen koetaan tuottavan lisäarvoa työyhteisölle. (Rissanen 2003, 33.)

Opiskelijan ammattitaitoa kehittävä vaikutus työelämälähtöisessä opinnäytetyössä piilee siinä, että toimiminen aidoissa työtilanteissa tukee ammattitaidon kehittymistä enemmän kuin pelkkä tiedontuottaminen raportin muodossa (Rissanen 2003, 31). Opinnäytetyöprosessissa tapahtuvan verkostoitumisen kautta opiskelija pääsee käsiksi työelämän hiljaiseen tietoon ja oppii asioita, joita ei välttämättä opita muuten kuin käytännön tilanteissa toimimalla (Rissanen 2003, 33). Käytännön oppimistilanteet työelämässä mahdollistavat näin ollen laajemman ammattitaidon kehittymisen (Rissanen 2003, 32). Työelämälle tehty opinnäytetyö voi siis kehittää opiskelijan ammattiosaamista enemmän kuin ei työelämälle tehty, mutta sekin on tapauskohtaista. Opiskelijan ammattitaidon kehittämiseen vaikuttavat

esimerkiksi työyhteisön kyky tukea oppimista sekä opinnäytetyön tyyppi, jotka vaihtelevat aina tilanteittain (Rissanen 2003, 32).

Työelämälähtöinen opinnäytetyö hyödyttää siis monia tahoja. Se on ammattikorkeakoululle yksi keino toteuttaa tehtäväänsä työelämän kehittäjänä ja ammattitaitoisen työvoiman tuottajana. Työelämälle koituu konkreettista hyötyä toimintaansa liittyvän tutkimusongelman ratkaisusta. Ja opiskelija puolestaan saa mahdollisuuden rakentaa omia työelämäverkostojaan, sekä pääsee kartuttamaan ammattitaitoaan ja harjoittelemaan työelämässä toimimista. Näin ollen voidaan todeta, että on kaikkien tahojen edunmukaista, kun mahdollisimman moni opinnäytetyö tehdään yhteistyössä työelämän kanssa.

4.4 Aiheen valinnasta ja sen merkityksestä

Opinnäytetyöaiheen valinta on merkittävä asia koko opinnäytetyöprosessin kannalta. Aihe tulee luonnollisesti valita siten, että se kytkeytyy opiskeltavaan alaan (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2006). Lisäksi opinnäytetyön tekemistä helpottaa sellaisen aiheen valinta, josta tekijällä on jo valmiiksi tietoa esimerkiksi omakohtaisen kokemuksen tai opintojen kautta (Kananen 2010, 13). Oleellista on, että aihe kiinnostaa opiskelijaa ja tämä haluaa tehdä työnsä kyseisestä aiheesta, mikä myös motivoi ja innostaa tekijää tekemään työn (Timonen 2008, 65; Kananen 2010, 13). Aihe valitaan usein sellaiselta aihealueelta, johon opiskelija haluaa suuntautua työelämässä. Aihe voi olla myös sellainen, josta opiskelija vain haluaa tietää enemmän. Valikoituipa aihe oman suunnitellun ammatillisen suuntautumisen tai puhtaasti pelkän mielenkiinnon perusteella, aiheen syvälinen käsittely lisää opiskelijan asiantuntijuutta ja osoittaa tämän osaamista valitsemansa aiheen alueella. (Timonen 2008, 65.)

4.5 Tieteellisyys ja tutkimuksellinen ote opinnäytetyössä

Tutkijavalmiudet ovat osa työelämän ammattitaitovaatimuksia. Lisäksi tutkimustaitojen oppiminen on osa asiantuntijuuden kehittymistä. (Rissanen 2003, 30, 156.) Tiedekorkeakouluista poiketen ammattikorkeakoulun opinnäytetyö on luonteeltaan enemmän käytännönläheinen kuin tieteellinen, mikä erottaa sen yliopistojen lopputyöstä, pro gradusta, joka on profiloitunut selvästi tieteelliseksi tutkimukseksi (Hakala 1998, 10, 12). Tieteessä tähdätään uuden tiedon hankintaan järjestelmällisesti ja järkipäisesti. Myös opinnäytetyössä pyritään tieteellisyyteen muun muassa käyttämällä oikeiksi ja hyväksi koettuja menetelmiä tiedonkeruussa ja aineiston käsittelyssä. Niitä noudattamalla varmistetaan tulosten ja koko tutkimuksen luotettavuus, mikä on luonnollisesti tieteen ja tutkimusten tekemisessä olennaista. (Kananen 2010, 24–25; Kananen 2013, 20.)

Tieteellisyyteen kuuluu se, että tutkimus toteutetaan noudattaen objektiivisuutta. Lisäksi saadut tulokset tulee voida todentaa toistamalla tutkimus, mikä edellyttää käytettyjen menetelmien tarkkaa dokumentointia. Yksi kriteeri on tulosten julkisuus. (Kananen 2013, 19.) Tosin opinnäytetöissä esimerkiksi työn toimeksiantajan salassa pidettäviä tietoja ei tietenkään ilmoiteta. Tutkimuksessa tulee muistaa myös kriittisyys (Kananen 2013, 19). Niin opinnäytetyössä kuin tieteellisissä tutkimuksissakin, tulokset tulee perustella, jotta voidaan varmistua työn luotettavuudesta (Kananen 2010, 25–26). Ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä on monenlaisia, mutta olivatpa ne minkätyyppisiä tahansa, niissä tulee olla tutkimuksellinen ote ja toteutuksen tulee perustua tieteellisyyteen (Kananen 2013, 20).

5 TYÖN TOTEUTUS

5.1 Aineisto

Tutkimusaineiston muodostavat Turun kestävän kehityksen koulutusohjelman vuosina 2001–2014 julkaistut opinnäytetyöt, joita on yhteensä 230 kappaletta. Tutkimukseen on haluttu ottaa mukaan joukko opinnäytetöitä mahdollisimman pitkältä aikaväliltä. Ensimmäiset koulutusohjelman opinnäytetyöt on julkaistu vuonna 2001, minkä perusteella kyseisen vuoden työt muodostavat aineiston alkupään. Aineiston loppupään rajaukseen on vaikuttanut tutkimuksen ajankohta, jonka vuoksi vuosi 2014 on viimeisin täysi vuosi, jonka aikana julkaistut työt ehtivät tutkimukseen. Liitteessä 1 on listattu kaikki vuosien 2001–2014 aikana julkaistut opinnäytetyöt tekijöineen.

Suurin osa aineiston opinnäytetöistä (165 kappaletta) on saatavilla kokonaisuudessaan painettuina versioina Turun ammattikorkeakoulun Sepänkadun yksikön kirjastossa. Osa uusimmista opinnäytetöistä (65 kappaletta) löytyy ainoastaan sähköisessä muodossa Theseus-tietokannasta. Muutama työ on saatavilla sekä painetussa että sähköisessä muodossa (7 kappaletta). Myös opinnäytetöiden pelkät tiivistelmäosiot ovat luettavissa sähköisinä Turun ammattikorkeakoulun kirjaston Aura-kokoelmatietokannassa ja Theseuksessa.

5.2 Aineiston käsittely

Tässä empiirisessä tutkimuksessa yhdistyvät sekä määrälliset että laadulliset piirteet. Aineiston käsittelyssä on käytetty apuna teemoittelua sekä luokittelua, ja tutkimusaineistoa kuvataan tilastollisesti sekä graafisesti. Aineistoa kuvataan myös peilaamalla sen sisältöä kestävän kehityksen eri ulottuvuuksiin.

Toteutus on tehty siten, että aineisto on käyty läpi työ työltä ja niistä on pyritty poimimaan tutkimuksen kannalta oleelliset tiedot. Yksi tutkittavista asioista oli,

onko kyseessä toimeksianto ja, jos on niin, mikä on taho on toiminut työn toimeksiantajana. Vastaus näihin kysymyksiin löytyi eri töissä eri paikoista, mutta pääsääntöisesti tieto työn toimeksiantajasta käy ilmi jo tiivistelmästä tai johdannosta. Osassa töistä oli oma osionsa, jossa työn kohdetaho esiteltiin tarkemmin. Jos työstä ei käynyt selvästi ilmi sen tilaaja, sitä ei luokiteltu toimeksiannoksi. Tiedot koottiin Excel-tiedostoon, johon listattiin jokaisen työn kohdalle tieto toimeksiannosta (kyllä/ei) ja toimeksiantajan nimi, jos työllä oli sellainen. Lopuksi toimeksiantajat luokiteltiin sen mukaan oliko kyseessä valtio, kunta, yritys, kolmas sektori tai jokin muu taho. Edellisten lisäksi opinnäytetöitä oli tehty myös Turun ammattikorkeakoululle, joten se muodosti oman luokkansa toimeksiantajatahona. Ammattikorkeakoululle tehdyistä töistä selvitetään lisäksi erikseen koulun hankkeille tehtyjen opinnäytetöiden määrää.

Opiskelijoiden ammatillista suuntautumista tutkittaessa opinnäytetöiden aiheista muodostettiin teemaluokkia, jotka kattavat tietyn tyyppiset aiheet. Jokaisesta työstä pyrittiin erottamaan ydinaihealue, johon työ pääasiassa keskittyi, ja niiden mukaan työt luokiteltiin eri teemaluokkiin Exceliä apuna käyttäen. Tuloksena saatiin selville kunkin aihealueen yleisyys ja osuus koko aineistosta.

Opinnäytetöiden aiheisiin liittyen haluttiin havainnollistaa myös ympäristösuunnittelijoiden työn yhteyttä kestäväan kehitykseen ja sen eri ulottuvuuksiin. Kestävän kehityksen eri ulottuvuudet nivoutuvat usein niin kiinteästi toisiinsa, että rajaa niiden välille on toisinaan vaikeaa vetää. Se myös tekee niiden kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimisen hankalaksi. Siksi ulottuvuuksia päädyttiin lähestymään kvalitatiivisesta eli laadullisesta näkökulmasta, mikä sopii tarkoitukseen paremmin. Tämä tapahtui poimimalla opinnäytetöistä niissä esiintyviä käytännön esimerkkejä ympäristösuunnittelijoiden tavoista ja keinoista edistää kestäväan kehitystä ja yhdistämällä ne kestäväan kehityksen eri ulottuvuuksiin ja niiden tavoitteisiin.

5.3 Opinnäytetyöaiheiden luokitusjärjestelmä

Jotta opinnäytetöiden eri aihealueiden yleisyys ja sitä kautta myös opiskelijoiden ammatillinen suuntautuminen saatiin selvitettyä, tarvittiin jonkinlainen systeemi aiheiden luokittelulle. Mitään valmista mallia tähän tarkoitukseen ei ollut saatavilla, joten tutkimuksen yhteydessä luotiin luokitusjärjestelmä, joka kattaa kestävän kehityksen edistämisen sekä samalla ympäristösuunnittelijoiden tehtäväkenttien eri aihealueita. Sen avulla opinnäytetyöt saatiin luokiteltua aihealueittain.

Luokitusjärjestelmä koostuu 16 pääteemaluokasta, joista osa sisältää alaluokkia. Luokitusjärjestelmän rakentaminen aloitettiin muodostamalla opinnäytetöiden aiheista teemaluokkia, niin kutsuttuja alaluokkia. Niitä ryhmittelemällä isommiksi kokonaisuuksi saatiin pääteemaluokat. Pääluokat pyrittiin muodostamaan siten, että ne kuvaisivat mahdollisimman hyvin ympäristösuunnittelijoiden eri tehtäväkenttiä sekä tietenkin niiden sisältämiä alaluokkia. Osassa tapauksista alaluokka muodosti itse pääluokan, jolloin se ei sisällä erillisiä alaluokkia. Opinnäytetöiden aihealueita tarkastellaan pääasiassa pääluokkien mukaan, mutta alaluokista näkee millaisia eri aiheita tai osa-alueita pääluokan teemaan kuuluu. Taulukossa 4 on esitetty tutkimuksessa käytetty aiheiden luokitusjärjestelmä kokonaisuudessaan. Taulukkoon on myös eritelty luokittelun tuloksena saadut eri aihealueisiin kohdistuneet opinnäytetöiden määrät.

Taulukko 4. Opinnäytetyöaiheiden luokitusjärjestelmä.

YHDYSKUNTA	Opinnäytetöiden määrä (kpl)
Aluekehittäminen	47
Yhdyskuntasuunnittelu	2
Kaavoitus ja maankäyttö	9
Kaupunkisuunnittelu	4
Ympäristösuunnittelu	3
Liikennesuunnittelu	6
Virkistysalueiden suunnittelu	7
Kyläsuunnittelu	3

Alueellinen vuorovaikutus	11
Asuminen	1
Palvelut	1
Paikallishallinto ja kestävä kehitys	13
Sosiaalipolitiikka	1
Sosiaaliturvajärjestelmä	1
YMPÄRISTÖ	
Ympäristönsuojelu	23
Ilmansuojelu	2
Lajien suojelu	1
Maisemasuojelu	1
Rantojen suojelu	1
Vesien suojelu	17
Ympäristölainsäädäntö	1
Ympäristöterveys	5
Meluntorjunta	3
Työturvallisuus	1
Ympäristöterveydenhuolto	1
Luonto- ja lajikartoitukset	4
Ympäristövalistus	21
Ympäristökasvatus	16
Ympäristöviestintä	5
TALOUS JA ELINKEINOELÄMÄ	
Kestävä kehitys liiketoiminnassa	14
Tuotteen ympäristönäkökohdat	7
Ekologinen markkinointi	3
Eettinen liiketoiminta	2
Vihreä liiketoiminta	1
Taloudelliset ohjaukset	1
Organisaation toimintajärjestelmät	23
Organisaation laadunhallinta	3
Organisaation ympäristönhallinta	20
Uusiutuvat luonnonvarat ja niiden käyttö	6
Kuluttaminen ja kulutuskäyttäytyminen	8
Maatalous ja ympäristö	5
YMPÄRISTÖTEKNIikka	
Energiantuotanto ja -käyttö	6
Bioenergia	1
Energiatalous	1
Energiatehokkuus	2
Tuulivoima	2

Yhdyskuntatekninen ympäristöhuolto	32
Jätehuolto ja kierrätys	20
Vesi- ja jätevesihuolto	12
MAANTIEDE	
Kestävä matkailu	11
Kestävä kehitys ja kehitysmaat	11
Kehitysmaatutkimus	2
Kehitysyhteistyö	9

Aluekehittäminen on iso luokka, johon kuuluu aluesuunnittelun eri osa-alueita, kuten kaavoitus ja liikennesuunnittelu. Paikallishallinto ja kestävä kehitys -luokan opinnäytetyöaiheissa painotus on kuntien kestävä kehityksen työssä. Sosiaalipolitiikan luokkaan sisältyy yksi sosiaaliturvajärjestelmää käsittelevä opinnäytetyö. Ympäristönsuojelu kattaa työt, jotka kohdistuvat ympäristönsuojelun eri osa-alueisiin, kuten vesien- tai maisemansuojeluun. Ympäristöterveys keskittyy ympäristön ja siinä tapahtuvien muutosten vaikutuksiin ihmisten terveyteen, siitä esimerkkinä mainittakoon meluntorjunta. Luonto- ja lajikartoitukset ovat erilaisia luontotyyppeihin ja niiden lajistoon liittyviä selvityksiä tai oppaita. Ympäristövalistuksen piiriin kuuluvat ympäristökasvatusta ja -viestintää käsittelevät työt. Kestävä kehitys liiketoiminnassa -luokan opinnäytetöissä liiketoiminta ja sen viherryttäminen ovat aiheiden keskiössä.

Organisaation toimintajärjestelmät -luokka sisältää organisaation laadun- sekä ympäristönhallintaa käsitteleviä töitä. Uusiutuvien luonnonvarojen ja niiden käytön luokkaan sisältyvät työt, joiden aiheena on esimerkiksi luonnonmateriaalit ja niiden hyödyntäminen. Kuluttamiseen liittyvät työt on luokiteltu omaan luokkaansa, samoin erilaiset maatalouteen ja sen ympäristönäkökulmiin liittyvät työt omaansa. Eri energiantuotantomuotoihin ja energiankäyttöön liittyvät aiheet on sijoitettu yhteen luokkaan. Yhdyskuntatekninen ympäristöhuolto on yksi keskeisimmistä ympäristösuunnittelijan tehtäväkentän aiheista, johon kuuluvat muun muassa jätehuoltoon ja jätevesiin liittyvät työt. Kestävä matkailu voisi kuulua myös kestävä kehitys liiketoiminnassa -luokkaan elinkeinonäkökulman perusteella,

mutta se on päätetty erottaa omaksi luokakseen, koska se muodostaa jo itsessään selkeän ja melko laajan kokonaisuuden. Kehitysmaita käsittelevät aiheet on myös päätetty pitää omana kokonaisuutenaan, koska kehitysmaihin kohdistuva kestävä kehityksen työ on aihealueena ja tehtäväkenttänä niin muista poikkeava.

5.4 Työn luotettavuuden tarkastelu

Ammatillista suuntautumista selvitetessä ei voida olettaa, että opinnäytetyön aihe kertoisi täysin luotettavasti opiskelijan suuntautumisesta opinnoissaan, koska motiiveja aiheen valintaan ei tiedetä. Lopullisen aiheen valintaan on voinut vaikuttaa oman kiinnostuksen ja ammatillisten päämäärien sijaan moni muukin asia. Yksi vaikuttava tekijä on voinut olla työstä maksettava rahallinen korvaus. Osalle opinnäytetyöntekijöistä se voi olla tärkeämpi kriteeri kuin se, että aihe tuntuu omalta. On myös mahdollista, että valmistumisen paine tai mieluisan aiheen löytymisen vaikeus on ajanut ottamaan vastaan minkä tahansa tarjotun opinnäytetyöaiheen, jolloin aiheen miellekkyydelle ei ole annettu edes kovin suurta painoarvoa. Toisaalta kaikki opiskelijat eivät välttämättä edes koe kovin merkitykselliseksi sitä, mistä aiheesta opinnäytetyönsä tekevät. Myös opiskelijan oma vaivannäkö mieluisan aiheen hankinnassa on oleellinen tekijä. Toiset ovat valmiimpia näkemään itselleen mielekkään aiheen etsimisessä enemmän vaivaa kuin toiset. Opinnäytetyön kykyyn ilmentää tekijänsä ammatillisesta suuntautumisesta saattaa vaikuttaa myös se, onko opinnäytetyön aihe tullut toimeksiantona vai onko se keksitty itse. Itsekeksityissä aiheissa voi olla todennäköisempää, että opinnäytetyö kuvastaa tekijänsä kiinnostuksen kohteita ja tavoiteltua ammatillista suuntautumista paremmin kuin toimeksiantona tullut aihe, johon opiskelija ei ole päässyt vaikuttamaan yhtä paljoa.

Aineiston käsittelyn luotettavuudesta mainittakoon se, että teemaluokkien rakentamisessa opinnäytetyöaiheiden pohjalta ei ole olemassa yhtä oikeaa tapaa, vaan luokkia voidaan muodostaa monin eri perustein, jolloin sen

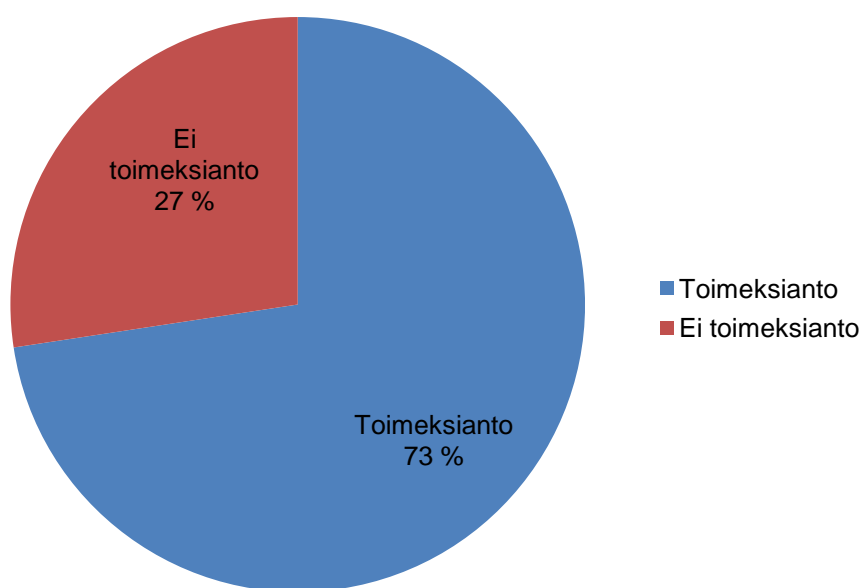
luotettavuutta on hieman hankala arvioida. Luokitus perusteluineen onkin aina luokittelijan oma näkemys asiasta eikä kiistaton totuus. Luokittelutapa määrittelee kuitenkin hyvin pitkälle sen, millaiset tulokset saadaan. Opinnäytetyöaiheiden luokittelussa ongelmaksi muodostui lähinnä töissä esiintyvien eri aiheiden päällekkäisyys, jolloin yksittäisen työn olisi perustellusti voinut sijoittaa useaan eri luokkaan.

Opinnäytetöiden työelämäyhteyksien kohdalla on todettava, että vaikka työtä ei olisi tehty toimeksiantona, se ei tarkoita, etteikö opiskelija olisi ollut yhteistyössä työelämän kanssa ja rakentanut työelämäverkostoja siitäkin huolimatta. Sitä on kuitenkin vaikeampi osoittaa, joten on varmempaa keskittyä toimeksiannettuihin töihin, joiden tapauksessa voidaan olla varmoja, että yhteistyötä työelämän toimijoiden kanssa on tehty.

6 KESTÄVÄN KEHITYKSEN KOULUTUSOHJELMAN OPINNÄYTETYÖT

6.1 Toimeksiantona tehdyt opinnäytetyöt

Yksi tutkimusongelmista oli selvittää, miten suuri osa tutkimusaineiston opinnäytetöistä oli tehty toimeksiantona. Toimeksiannoksi on määritelty työt, joilla on jokin selkeästi määritelty asiakas tai kohdeorganisaatio, jolle työ on tehty. Tässä tutkimuksessa puhutaan toimeksiantajista myös tilaajina, vaikka siihen, onko aihe ja aloite työn tekemisestä tullut asiakkaalta nimenomaan tilauksen muodossa vai opiskelijalta itseltään, ei tutkimuksessa ole puututtu. Jos työ on tehty esimerkiksi hankkeelle, jossa on useita toimijoita, hanketta hallinnoiva taho on määritelty työn toimeksiantajaksi ellei työssä toisin mainita. Tutkimusaineiston 230 opinnäytetyöstä valtaosa (73 %) eli yhteensä 167 oli tehty tilaustyönä (Kuvio 3). Töitä, joilla ei ole tilaajaa, tai siitä ei ollut mainintaa, oli 63 kappaletta (27 %). Luvut osoittavat sen, että kestävän kehityksen koulutusohjelmassa tehdään paljon opinnäytetöitä toimeksiantona, mihin ammattikorkeakouluissa yleisesti pyrketäänkin.

Kuvio 3. Toimeksiannot opinnäytetöissä.

Taulukossa 5 on nähtävissä opinnäytetöiden määrien lisäksi toimeksiantojen kappalemäärät sekä prosenttiosuudet eri vuosina. Eri vuosien välillä tilaustöiden osuuksissa on jonkin verran vaihtelua. Vuosien 2003 ja 2004 matalia opinnäytetyömääriä selittää se, että vuonna 1999 koulutusohjelmaan ei ollut sisäänottoa, jolloin kyseisinä vuosina julkaistuja opinnäytetöitä oli huomattavasti vähemmän ja ne olivat aikaisempien vuosikurssien opiskelijoiden tekemiä. Tästä syystä toimeksiantojen prosenttiosuudessa on noustu niinkin suureen lukemaan kuin 100 %. Tilaustöinä tehtyjen opinnäytetöiden osuus on kuitenkin vuosien mittaan aina ollut huomattava.

Taulukko 5. Toimeksiantojen määrät ja prosenttiosuudet opinnäytetöissä eri vuosina.

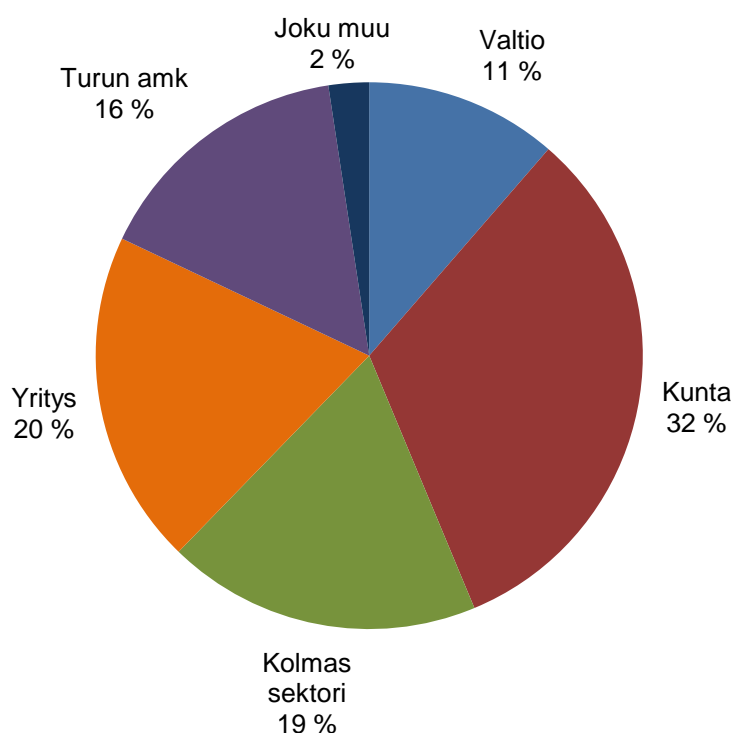
Vuosi	Opinnäytetöiden määrä (kpl)	Toimeksiantojen määrä (kpl)	% -osuus
2001	19	11	58 %
2002	17	12	71 %
2003	4	4	100 %
2004	5	5	100 %
2005	23	19	83 %
2006	20	10	50 %
2007	13	9	69 %
2008	23	19	83 %
2009	20	16	80 %
2010	11	8	73 %
2011	20	13	65 %
2012	14	12	86 %
2013	20	16	80 %
2014	21	13	62 %
Yhteensä	230	167	73 %

Suurta tilaustöiden osuutta selittää muun muassa se, että koulutusohjelmalle tulee paljon tarjouksia ja kyselyitä erilaisista opiskelijoilla teetettävistä töistä, joita toteutetaan monesti esimerkiksi opinnäytetyönä. Myös opintoihin sisältyy paljon yhteistyötä ulkopuolisten tahojen kanssa, mikä mahdollistaa opiskelijoille työelämäkontaktien muodostamisen. Näiden kontaktien kautta löytyy monelle

usein myös opinnäytetyön aihe sekä tilaaja. Erilaisissa työelämälle opintojen yhteydessä tehtävissä projekteissa ei välttämättä pelkän kurssin puitteissa ehditä tehdä kovin paljoa, mikä jättää mahdollisuuden työn jatkamiseen ja aiheen syvällisempään käsittelyyn opinnäytetyön kautta. Osa opiskelijoista on itse etsinyt opinnäytetyölleen asiakkaan. Opiskelijalla on saattanut olla jo valmiina idea aiheesta, jota hän on tarjonnut aiheen kanssa tekemisissä olevalle taholle, joka voisi hyötyä työn tuloksista.

6.2 Opinnäytetöiden tilaajatahot

Tutkittavien töiden tilaajatahoja olivat muun muassa valtio, kunnat, kolmannen sektorin toimijat ja yritykset. Monet töistä oli tehty tilaajatahon hallinnoimalle hankkeelle. Tämä on tyypillistä esimerkiksi valtion laitoksille tehtyjen töiden kohdalla, mutta myös kunnilla ja kolmannen sektorin toimijoilla on paljon hankkeita, joihin tehdään opinnäytetöitä. Opinnäytetöiden toimeksiantajatahot on esitetty kuviossa 4.

Kuvio 4. Tilaajatahot ja niiden prosentiosuudet tilaustyönä tehdyistä opinnäytetöistä.

Eniten opinnäytetöitä tehtiin kunnille, joiden osuus kaikista tilaajista oli 32 %. Opinnäytetöitä tehtiin yhteensä 22 eri kunnalle, joista Turulle ylivoimaisesti eniten eli noin puolet kaikista kunnille tehdystä töistä. Muihin kuntiin tehtyjen töiden määrät vaihtelivat enimmäkseen yhdestä kahteen työtä kuntaa kohden. Kuntien sijainnit painoutuivat enimmäkseen Varsinais-Suomen alueelle, mikä on täysin luonnollista, sillä Varsinais-Suomi on Turun ammattikorkeakoulun sijainnin puolesta sen kehitys- ja muun toiminnan ydinaluetta. Varsinais-Suomen alueen kunnille tehtyjen töiden osuus oli 68 %. Kuntien sijainnit on näkyvät kuvassa 1.

Kuva 1. Opinnäytetöitä tilanneiden kuntien sijainnit kartalla.

Kuntien eri toimialat tarjoavat monipuolisia mahdollisuuksia opinnäytetyön tekemiseen erityisesti kestävän kehityksen näkökulmasta, sillä kunnan toiminta kattaa hyvin kestävän kehityksen kaikki eri ulottuvuudet. Kuntien tehtäväkentän monipuolisuus onkin luultavasti se, mikä osittain selittää niille tehtyjen opinnäytetöiden suurta osuutta. Kuntien sitoutuminen kestävään kehitykseen voi myös vaikuttaa siihen, että ne ovat ottaneet mielellään vastaan

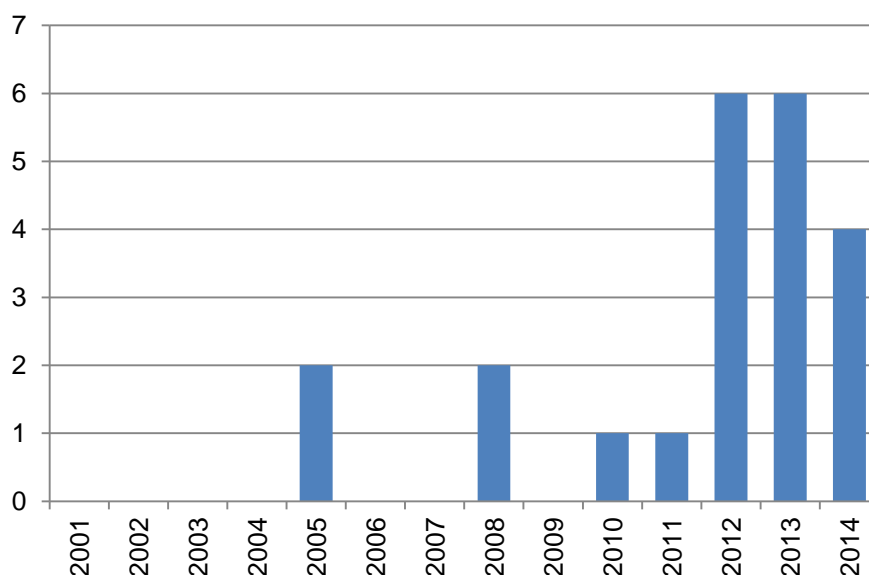
opinnäytetyöntekijöitä. Kunnat toteuttavat myös paljon hankkeita, jotka ovat oivallisia juuri opinnäytetyön pohjaksi. Suuri osa aineiston opinnäytetöistä olikin tehty erilaisiin kuntien hallinnoimiin hankkeisiin, joista esimerkkeinä New Bridges -hanke, jossa tavoiteltiin keinoja parantaa elämänlaatua lisäämällä kaupungin ja maaseudun välistä vuorovaikutusta, sekä Osallistavat kulttuurikuntolureitit Runosmäessä -hanke, jossa tavoitteena oli lisätä osallistumista ja yhteisöllisyyttä Turun Runosmäen asuinalueella.

Toiseksi eniten opinnäytetöitä olivat tilanneet yritykset, joiden osuudeksi tuli 20 %. Useimmissa töissä pureuduttiin yrityksen ympäristöasioihin, kuten esimerkiksi jätehuoltoon ja sen kehittämiseen tai muihin yrityksen ympäristönhallintaa parantaviin seikkoihin. Yritysten toimialat olivat melko vaihtelevia. Osa liittyi kiinteästi ympäristöhuoltoon, mutta joukossa oli myös paljon erilaisia teollisuuden ja tuotannon alan yrityksiä. Yrityskentällä riittää varmasti vielä paljon tekemistä ympäristöasioissa. Monet yritykset ovat kylläkin jo hiljalleen aktivoituneet oman toimintansa kehittämisessä ympäristöä huomioivampaan suuntaan, mikä näkyy esimerkiksi ympäristönäkökulman tuomisessa osaksi yritysten politiikkaa. Monia yrityksiä saattaa motivoida ympäristömyönteisen yrityskuvan myötä tulevat hyödyt toiminnalle, kuten esimerkiksi ympäristötietoisten asiakkaiden voittaminen puolelleen. Yritysten aktiivisuudesta ympäristöasioidensa kehittämisessä viestivät muun muassa yhteistyöpyynnöt, joita kestävän kehityksen koulutusohjelmalle on tullut yrityksiltä. Näiden yhteydenottojen kautta osa opiskelijoista löytää itselleen opinnäytetyöaiheen. Yritykset kaipaavat yleensä niiden toimintaa kehittäviä opinnäytetöitä, joista ollaan valmiita myös maksamaan. Yrityksillä on yleensä myös kuntia tai vaikkapa järjestöjä paremmat mahdollisuudet maksaa korvausta teettämästään työstä, mikä saattaa motivoida monia tekemään opinnäytetyönsä juuri yksityiselle sektorille.

Kolmannen sektorin toimijoille tehtyjen opinnäytetöiden osuus oli 19 % eli lähes yhtä suuri kuin yrityksillä. Kolmannen sektorin määritelmä voi olla hyvinkin laaja, mutta tässä tutkimuksessa kolmannen sektorin toimijoihin on luettu mukaan järjestöt, yhdistykset ja säätiöt. Ne ovat hyvin luontevia yhteistyötahoja kestävän

kehityksen opinnäytetöille, sillä niistä löytyy laaja kirjo toimijoita, joiden tavoitteet ja toiminta liittyvät tiiviisti kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen. Kolmannen sektorin, tai toiselta nimeltään vapaaehtoissektorin, perusidea voittoa tavoittelemattomasta ja yhteiskuntaa sekä sen asukkaita palvelevasta toiminnasta sopii hyvin yhteen kestävän kehityksen ajattelumallin kanssa, jonka mukaan tavoitteena on turvata hyvät elämisen edellytykset nykyisille ja tuleville sukupolville. Muun muassa Agenda 21 toimintaohjelmassa tunnustetaan kansalaisjärjestöjen roolin tärkeys kestävään kehitykseen pyrittäessä (United Nations 1992).

Tutkimuksessa on huomioitu erikseen myös Turun ammattikorkeakoululle sekä sen hankkeisiin tehdyt työt, joiden määrä on kasvanut koulutusohjelman alkuaikoihin nähden selvästi. Tarkastelun kohteena olleista töistä 26 oli tehty Turun ammattikorkeakoululle, joista valtaosa eli yhteensä 23 työtä, liittyi koulun hankkeisiin. Mukana oli niin kansainvälisiä kuin alueellisiakin hankkeita. Koulun hankkeisiin tehtyjen opinnäytetöiden määrän kasvu on kuvattu kuviossa kuviossa 5. Kasvuun on todennäköisesti vaikuttanut ainakin T&K-toiminnan lisääntyminen viime vuosina.

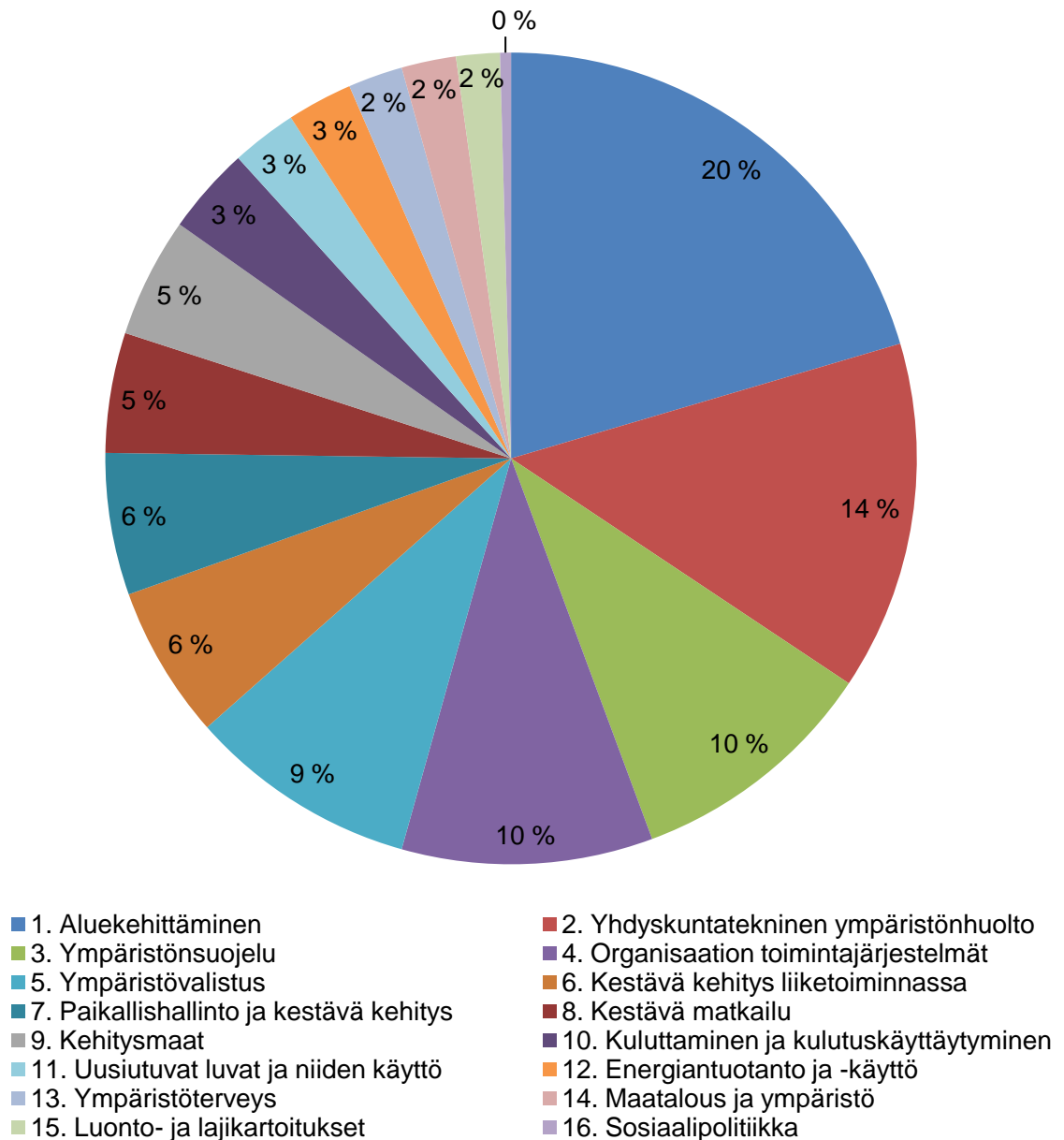
Kuvio 5. Turun ammattikorkeakoulun hankkeisiin tehdyjen opinnäytetöiden määrät eri vuosina.

Swazimaassa toimiva kuivasanitaatiohanke, Msunduza Dry Sanitation Project, on yksi eniten opinnäytetyöntekijöitä työllistäneistä hankkeista. Muita hankkeita olivat muun muassa luonnonmateriaalien hyödyntämistä ja niihin liittyvää osaamista edistävät hankkeet, kuten ProNatMat-projekti (Promoting Natural Material Know-how) ja LUMO-hanke, haja-asutusalueiden jätevesipäästöihin liittyvä MINWA-hanke (Minimization of Wastewater Loads at Sparsely Populated Areas) sekä meriteollisuuden rakennemuutoksen haasteisiin ja hyviin käytäntöihin keskittyvä MariTime Hubs -hanke. Hankkeissa tehdään lisäksi paljon harjoitteluita, minkä myötä aihealueeseen jo valmiiksi perehtyneenä opiskelijan on mielekästä tehdä hankkeelle myös opinnäytetyö. Opinnäytetyöt tukevat hankkeita esimerkiksi hankkimalla tietoa hankkeen tarpeisiin tai kokoamalla niiden aikana kerrytettyä tietoa.

Suurimman joukon tilaajatahoista muodostivat siis valtio, kunnat, kolmas sektori, yritykset ja Turun ammattikorkeakoulu. Vain 2 % tilatuista töistä oli tehty tämän tutkimuksen luokituksen mukaan jollekin muulle taholle. Näihin muihin tahoihin kuului muun muassa kaksi seurakuntaa, yksi yksityishenkilö sekä yksi yliopisto.

6.3 Opinnäytetöiden aiheet ja opiskelijoiden ammatillinen suuntautuminen

Analysoitaessa eri aihealueiden esiintymistä opinnäytetöissä selvisi, että viiden suosituimman aihealueen joukon muodostivat aluekehittäminen, yhdyskuntatekninen ympäristöhuolto, ympäristönsuojelu, organisaation toimintajärjestelmät sekä ympäristövalistus. Näihin aihealueisiin liittyen tehtiin reilusti yli puolet (63 %) kaikista opinnäytetöistä. Opinnäytetyöaihealueiden jakautuminen eri teemaluokkiin on esitetty seuraavalla sivulla kuviossa 6.

Kuvio 6. Eri aihealueiden osuudet opinnäytetöissä.

Tutkimuksen mukaan selvästi suurin osa opinnäytetöistä liittyi aluekehittämiseen. Aluekehittämisen osuus oli 20 % koko aineistosta. Se oli myös suosituin aihealue puolella aineiston kattavista vuosista. Tulos ei sinänsä yllätä, sillä aluekehittäminen käsittää hyvin laajan kirjon eri osa-alueita, joiden parissa ympäristösuunnittelijat voivat työskennellä. Näin ollen siihen voidaan liittää myös hyvin monenlaisia opinnäytetyöaiheita. Lisäksi aluesuunnittelu on ympäristösuunnittelijoiden tehtäväkenttänä erittäin

tyypillinen, joten luultavasti siitäkin syystä siihen liittyviä opinnäytetöitä tehdään runsaasti. Erityisen paljon aluekehittämiseen liittyviä opinnäytetöitä tehtiin luonnollisesti kunnille, joiden tehtäviin aluesuunnittelu pääasiassa kuuluukin.

Toiseksi suosituimmiksi nousivat yhdyskuntateknisen ympäristöhuollon aiheet, joita oli 14 % kaikista opinnäytetöiden aiheista. Lähes joka vuonna tähän aihealueeseen kohdistuen on tehty vähintään yksi opinnäytetyö. Suurin osa eli noin kaksikolmasosaa tämän aihealueen opinnäytetöistä liittyi jätehuoltoon ja kierrätykseen. Jäteaiheisia töitä tehtiin paljon toimeksiantona esimerkiksi yrityksille. Jäljelle jäänyt kolmasosa koski enimmäkseen jätevesihuoltoa ja jätevesien käsittelyä. Jäteveden käsittelyyn liittyviä opinnäytetöitä alkaa ilmestyä tasaisesti vuoden 2004 jälkeen, jolloin astui voimaan niin kutsuttu jätevesiasetus koskien talousjätevesien käsittelyä alueilla, jotka sijaitsevat vesihuoltolaitosten viemäriverkoston ulkopuolella (Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkoston ulkopuolisilla alueilla 11.6.2003/542).

Jaetulla kolmannella sijalla olivat ympäristönsuojelun aiheet sekä organisaation toimintajärjestelmät, joilla kummallakin osuus oli 10 %. Ympäristönsuojelun luokassa lähes kaikki opinnäytetyöt liittyivät vesiensuojeluun. Tähän on vaikuttanut varmasti koulutusohjelman sijainti ja vaikutusalue Itämeren äärellä, missä vesialueiden tila on helposti nähtävissä ja koettavissa. Varsinais-Suomi on lisäksi keskeistä maatalousaluetta, jossa harjoitettavalla toiminnalla on vaikutuksia vesistöihin, erityisesti niiden rehevöitymiseen. Turun ammattikorkeakoulu on panostanut vahvaan vesiensuojeluosaamiseen esimerkiksi tutkimus- ja kehityshankkeiden merkeissä. Siksi tuntuukin luontevalta, että vesiensuojelu on noussut opinnäytetöissä niin yleiseksi aiheeksi. Organisaation toimintajärjestelmissä tehtiin eniten organisaation ympäristönhallintaan liittyviä opinnäytetöitä ja niistä suurin osa yrityksille.

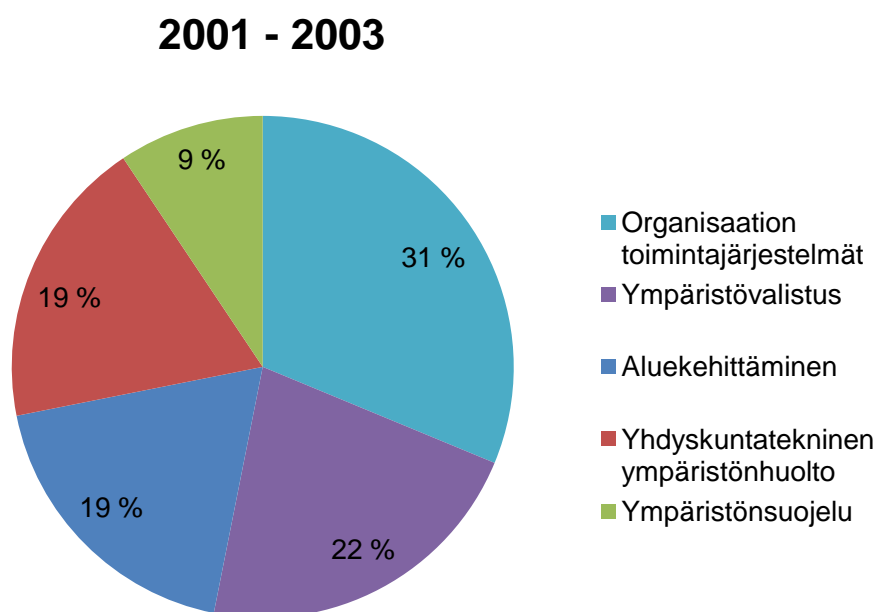
Ympäristövalistuksen työt, joiden osuus oli 9 %, keskittyivät enimmäkseen ympäristökasvatukseen. Ympäristökasvatus on ollut melko tasaisen suosittu aihe opinnäytetöissä eri vuosina. Ympäristökasvatukseen liittyen koulutusohjelmassa tarjotaan myös ammattiopintojen vaihtoehtoisissa

opintokokonaisuuksissa ympäristökasvatuksen kokonaisuutta, joka on ollut varsin suosittu opiskelijoiden keskuudessa. Kurssitarjonta on voinut osaltaan vaikuttaa siihen, että niin moni opiskelija on päätenyt juuri ympäristökasvatukseen myös opinnäytetyöaiheen valinnassa.

Jonkin verran vähemmän yleisten aiheiden joukon muodostavat kestävä kehitys liiketoiminnassa, paikallishallinto ja kestävä kehitys, kestävä matkailu sekä kestävä kehitys ja kehitysmaat. Paikallishallinto ja kestävä kehitys aihealueena yleistyvät vasta vuoden 2004 jälkeen. Eryityisesti vuosien 2005–2007 opinnäytetöiden perusteella on havaittavissa kuntien aktivoitumista kestävä kehityksen sisällyttämisessä osaksi toimintaansa. Siihen löytyy myös syy, nimittäin vuonna 2004 järjestetyssä Aalborg+10 konferenssissa hyväksyttiin niin kutsutut Aalborgin sitoumukset, joiden avulla oli tarkoitus tehostaa kuntien työtä kestävä kehityksen parissa (Suomen Kuntaliitto 2005). Tämä todennäköisesti vauhditti kestävä kehityksen toimintaohjelmien laatimista kunnissa ja niiden sisällyttämistä kuntien strategiaan. Kestävä kehitys ja kehitysmaat -luokan opinnäytetöitä on tehty enimmäkseen kehitysyhteistyöhankkeille Afrikkaan. Turun ammattikorkeakoulun kuivasanitaatiohankkeelle on tehty peräti viisi opinnäytetyötä, mikä kertoo hankkeen aktiivisuudesta ja pitkäaikaisesta toiminnasta, joka on alkanut vuonna 2007 (Turun ammattikorkeakoulu 2014). Kehitysmaateema on vahvana kestävä kehityksen koulutusohjelmassa myös muilla opintojen osa-alueilla. Kuivasanitaatiohankkeisiin on tehty paljon myös harjoitteluita. Lisäksi koulutusohjelman vaihtoehtoisiin opintoihin kuuluu kehitysmaihin liittyvä ja hyvin suosittu opintokokonaisuus, joka kantaa samaa nimeä kuin teemaluokka eli kestävä kehitys ja kehitysmaat. Alle kymmenen opinnäytetyön aihealueita tutkimustuloksissa olivat kuluttaminen ja kulutuskäyttäytyminen, uusiutuvat luonnonvarat ja niiden käyttö, energiantuontanto ja -käyttö, ympäristöterveys, maatalous ja ympäristö, luonto- ja lajinkartoitukset sekä sosiaalipolitiikka.

Eri vuosien välisistä eroista on hankala sanoa paljoa, sillä aineiston suppeuden takia kovin merkittäviä eroja ei pääse syntymään. Koulutusohjelman alkuvuosien suuntautumisvaihtoehtojen yhteyttä aihevalintoihin on kuitenkin

hieman tutkittu. Suuntautumisvaihtoehtojen vaikutusta opinnäytetyöaiheisiin on tutkittu vertaamalla vuosien 2004–2014 aiheita vuosien 2001–2003 aiheisiin, jolloin opintoihin sisältyi vielä neljä suuntautumisvaihtoehtoa. Tarkasteluun on otettu viisi yleisintä opinnäytetöiden aihealuetta molemmista ajanjaksoista. Kuviossa 7 on kuvattu tilannetta vuosien 2001–2003 osalta.

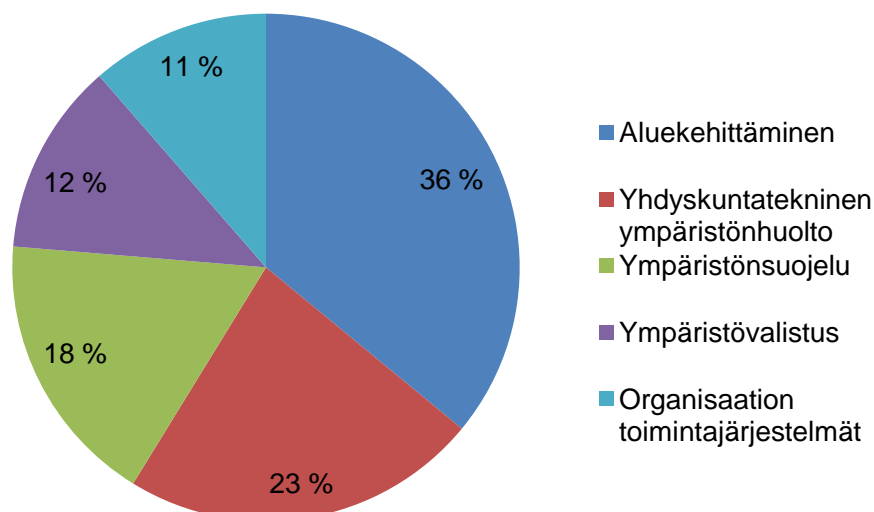
Kuvio 7. Opinnäytetöiden yleisimmät aiheet vuosina 2001–2003, jolloin opinnoissa neljä suuntautumisvaihtoehtoa.

Vuosina 2001–2003 suurin osa opinnäytetöistä asettui samoihin teemoihin kuin koko aineistonkin osalta eli aluekehittämisen, ympäristövalistuksen, organisaation toimintajärjestelmien sekä yhdyskuntateknisen ympäristönhuollon luokkiin. Noina vuosina opinnäytetyönsä julkaisseet ovat suuntautuneet opinnoissaan johonkin neljästä suuntautumisvaihtoehdosta, jotka olivat ympäristöjohtaminen ja -hallinto, ympäristösuunnittelu ja työympäristön kehittäminen, laitoshygienia ja puhdistuspalvelujen johtaminen sekä terveys- ja hyvinvointipalvelut. Oletettavasti toivomuksena ja suosituksena on ollut, että myös opinnäytetyö tehtäisiin oman suuntautumisvaihtoehdon aihepiiriin liittyen. Tutkimustulosten perusteella vaikuttaisi siltä, että näin on monissa tapauksissa myös tehty. Ainakin valittavissa olevien suuntautumisvaihtoehtojen aihealueet

näyttäisivät käyvän hyvin yksin kyseisten vuosien suosituimpien aiheiden kanssa. Näin ollen ympäristöjohtamiseen ja -hallintoon suuntautuneet opiskelijat tekivät luultavasti enemmän organisaatioiden ympäristön- ja laadunhallintaan liittyviä töitä, kun taas ympäristösuunnitteluun ja työympäristön kehittämiseen suuntautuneet todennäköisemmin valitsivat aluekehittämisen ja ympäristöhuollon aiheita opinnäytetöikseen. Kahta muuta suuntautumisvaihtoehtoa tukevia aiheita ei kyseisten vuosien opinnäytetöistä löydy. Sen ja opinnäytetyöaiheiden jakautumisen perusteella vaikuttaisi siis siltä, että neljästä vaihtoehdosta ympäristöjohtamisen ja -hallinnon sekä ympäristösuunnittelun ja työympäristön kehittämisen suuntautumisvaihtoehtoja valittiin eniten.

Myöhempinä vuosina, kun suuntautumisvaihtoehdot eivät enää sisältyneet opetussuunnitelmaan, organisaation toimintajärjestelmiin liittyviä opinnäytetöitä oli selvästi vähemmän, samoin ympäristövalistuksen aiheita, kun taas aluekehittämisen, yhdyskuntateknisen ympäristöhuollon ja ympäristönsuojelun aiheiden osuudet olivat kasvaneet, kuten on nähtävissä kuviossa 8. Aiheista erityisesti aluekehittäminen on noussut hyvin suosituksi opinnäytetyön aiheeksi.

2004 - 2014

Kuvio 8. Vuosien 2004–2014 opinnäytetöiden yleisimmät aiheet.

Kovin tarkkaa analyysiä suuntautumisvaihtoehtojen vaikutuksista ei voida tehdä, koska ainoastaan kolme vuotta kattava aineisto on siihen liian pieni. Lisäksi koulutusohjelma haki alkuaikoinaan vasta muotoaan, joten suurempien johtopäätösten tekeminen on senkin takia hylättävä. Voidaan kuitenkin todeta, että erilaisten ympäristön- ja laadunhallintaan liittyvien töiden suosio on laskenut sen jälkeen, kun suuntautumisvaihtoehdot jäivät pois. Toisaalta suuntautumisvaihtoehtojen pois jääminen on luultavasti tuonut aivan uusia aihealueita opinnäytetöiden ja opiskelijoiden ammattillisen suuntautumisen kohteiksi.

6.4 Kestävän kehityksen ulottuvuudet opinnäytetöiden aiheissa

Kestävä kehitys jaotellaan sen eri osatekijöiden mukaan neljään eri ulottuvuuteen, joita ovat ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen ulottuvuus. Ekologisen kestävyuden perusajatuksena on ihmistoiminnan sopeuttaminen maapallon kantokyvyn rajoihin sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja ekosysteemien toimivuuden varmistaminen (Suomen YK-liitto 2015a). Sosiaalinen kestävyys puolestaan pyrkii turvaamaan edellytykset ihmisten hyvinvoinnille sekä säilyttämään ne myös sukupolvelta toiselle. Siihen liittyviä teemoja ovat tasa-arvo, toimeentulo, terveydenhuolto ja koulutus. (Suomen YK-liitto 2015b.) Taloudellisessa kestävässä kehityksessä tavoitteena on tasapainoinen talouskasvu, jonka perusta ei ole velkaantumisessa. Taloudellinen kestävä kehitys on toimintaa, joka asettuu ympäristön kantokyvyn rajoihin ja ottaa huomioon myös ihmisten hyvinvoinnin. Ekologisen ja sosiaalisen ulottuvuuden voidaan siis katsoa sisältyvän siihen. (Suomen YK-liitto 2015c.) Kulttuurinen kestävä kehitys pyrkii varmistamaan eri kulttuurien säilymisen ja kehittymisen (Suomen YK-liitto 2015d). Eri ulottuvuudet ovat monilta osin riippuvaisia ja sidoksissa muihin ulottuvuuksiin, minkä takia kestävä kehityksen ongelmien ratkominen vaatii eri osa-alueiden välistä vuorovaikutusta (Suomen YK-liitto 2015b). Ihmisten hyvinvoinnin hyvä taso edistää ekologista kestävyttä ja on siis tärkeää sen kannalta. Taloudellinen kestävyys edesauttaa sosiaalista kestävyttä luomalla mahdollisuuden vaalia ja

lisätä ihmisten hyvinvointia. (Ympäristöministeriö 2013.) Ekologinen kestävyys taas luo pohjan kaikelle tälle.

Kestävän kehityksen moniulotteisuus ja ulottuvuuksien nivoutuminen yhteen tekee siitä toisinaan vaikeasti hahmotettavan. Se, miten kestävää kehitystä toteutetaan käytännössä, ei myöskään ole välttämättä täysin selvää. Siksi tähän työhön on haluttu sisällyttää myös kestävän kehityksen ulottuvuudet havainnollistamalla niitä aineiston avulla. Tarkoituksena on linkittää ympäristösuunnittelijoiden työ kestävän kehityksen edistämiseen antamalla esimerkkejä käytännön toimista, joilla ympäristösuunnittelijat voivat toteuttaa kestävää kehitystä ja sen eri ulottuvuuksia. Esimerkit on poimittu aineiston opinnäytetöistä ja niiden yhteyttä kestävän kehityksen ulottuvuuksiin on pyritty avaamaan tekstissä. Osion loppuun on tehty yhteenveto eri ulottuvuuksia edistäväistä toimista, joita tekstissä on käsitelty (Taulukko 6, s. 51).

Opinnäytetöiden perusteella ympäristösuunnittelijoiden ekologista kestävyttä edistävät toimet liittyvät usein monimuotoisuuden ja lajien elinympäristöjen vaalimiseen ympäristönsuojelun avulla. Monimuotoisuutta vaalitaan muun muassa lajien ja niiden elinympäristöjen kartoittamisella ja selvittämällä, jotta niiden olemassa olo voidaan huomioida esimerkiksi maankäytön suunnittelussa, jolloin lajien elinympäristöjen pirstoutumista voidaan välttää. Maankäytön suunnittelun yhteydessä on mahdollista tehdä myös ympäristövaikutusten arviointeja, joiden avulla voidaan selvittää alueen muuttumisesta seuraavia vaikutuksia ympäröivään luontoon. Arviointien ja niiden pohjalta tehtävien toimintasuunnitelmien myötä varmistetaan, että toiminnan vaikutukset ympäristöön minimoidaan. Ympäristösuunnittelijat pyrkivät työssään myös ympäristön pilaantumisen estämiseen. Suoranaisesti siihen vaikutetaan esimerkiksi jätehuollolla. Välillisesti pilaantumista voidaan estää suunnittelemalla esimerkiksi sellaisia liikennejärjestelyitä, joiden seurauksena syntyy vähemmän liikennepäästöjä. Ekologista kestävyttä edistetään opinnäytetöissä myös ympäristöä korjaavilla toimenpiteillä, kuten vesistöjen kunnostuksella niiden rehevöitymisestä johtuen tai öljyntorjunnalla öljyvahingon seurauksena. Keskeisessä osassa ovat myös ihmisten tietoisuuden lisääminen

ihmistoiminnan ympäristövaikutuksista, mitä kautta voidaan myös vaikuttaa ympäristön tilaan. Tietoisuutta voidaan lisätä muun muassa koulutuksilla, neuvonnalla tai kasvatuksen keinoin.

Sosiaalista kestävyyttä edistetään opinnäytetöissä turvaamalla terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö. Tämä tavoite konkretisoituu hyvin esimerkiksi jätehuollossa, jossa jätteiden keräyksellä ja asianmukaisella käsittelyllä varmistetaan, ettei ympäristö pilaannu ja aiheuta haittaa ihmisten terveydelle tai elinympäristön viihtyisyydelle. Ympäristösuunnittelussa tavoitteena on sellaisten elinympäristöjen suunnittelu, jotka huomioivat erilaisten ihmisten tarpeet sekä parantavat elämänlaatua ja hyvinvointia. Tällaisen suunnittelun piiriin kuuluvat muun muassa palveluiden saavutettavuus, esteettömyys, turvallisuus ja yhteisöllisyys. Näihin asioihin etsitään ratkaisuja esimerkiksi osallistamalla ihmisiä erilaisissa suunnitteluprosesseissa, jotta heidän tarpeensa voidaan ottaa huomioon suunnittelussa. Lisäksi tehdään sosiaalisten ja ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointeja, joiden avulla voidaan selvittää muutosten mahdollisia vaikutuksia ihmisten elämiin ja hyvinvointiin. Ihmisten hyvinvointia edistäviin tekijöihin kuuluu myös virkistyskäyttömahdollisuudet. Opinnäytetöissä sosiaalisesti kestävää kehitystä viedään eteenpäin myös kansainvälisessä työssä esimerkiksi kehitysmaissa niiden asukkaiden hyvinvointia edistämällä. Siellä ympäristösuunnittelijoiden tehtäviin sisältyy esimerkiksi ympäristöterveyteen ja sen kehittämiseen liittyvien asioiden parissa toimimista. Aineistosta käy ilmi, että kehitysmaiden asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen edellyttää myös ruokaturvaan vaikuttamista esimerkiksi viljelymenetelmien avulla sekä elinkeinojen harjoittamisen tukemista. Erityisesti köyhemmissä maissa on tarvetta myös naisten ja lasten aseman parantamiselle, mihin voidaan vaikuttaa muun muassa koulutuksella.

Taloudellinen kestävä kehitys liittyy opinnäytetöissä muun muassa luonnonvarojen säästöön. Suunnittelulla vaikutetaan esimerkiksi tuotannon materiaalitehokkuuteen, jolloin luonnonvaroja säästyy. Myös jätehuolto liittyy samaan teemaan, sillä jättejakeiden lajittelulla, kierrätyksellä ja uusiokäytöllä voidaan osittain vastata teollisuuden raaka-aineiden tarpeeseen, jolloin

primäärisen raaka-aineen käyttötarve vähenee. Luonnonvarojen säästö voidaan liittää siten myös ekologiseen kestävyys, sillä luonnonvarojenotolla on yleensä ympäristöä tuhoavia vaikutuksia, jotka vähentävät luonnon monimuotoisuutta. Taloudellisen kestävä kehityksen tavoitteluun voidaan liittää ihmisten kulutuskäyttäytyminen ja siihen vaikuttaminen. Kuluttamisella on vaikutusta koko talouteen, joten kulutuskäyttäytymistä muuttamalla voidaan ohjata myös taloudellista toimintaa kestävämpään suuntaan. Esimerkiksi tuotannon puolella opinnäytetöissä on vaikutettu tuotteiden ja tuotantoprosessien vastuullisuuteen. Liiketoiminnan ympäristövaikutukset ja niihin vaikuttaminen kuuluvat ympäristösuunnittelijoiden tehtäväkentän taloudelliseen päähän, kuten myös vastuullisuuden, eettisyyden ja ekologisuuden edistäminen liiketoiminnassa. Nyky-yhteiskunta tarvitsee toimiakseen myös taloudellista toimintaa. Ympäristösuunnittelijat voivat tukea aluesuunnittelulla elinkeinoelämän vaatimia toimintaedellytyksiä ja parantaa sen kilpailukykyä. Sillä voidaan vaikuttaa myös siihen millaista liiketoimintaa alueella harjoitetaan ja millaista liiketoimintaa alueelle syntyy. Elinkeinoelämän mukana syntyy työpaikkoja, jotka edistävät alueen elinvoimaisuutta ja ihmisten elämänlaatua.

Kulttuurisesti kestävä kehitys on tuotu opinnäytetöissä esille esimerkiksi alueiden kulttuuriarvojen säilyttämisessä kaavoituksen avulla. Jälkipolville jätettävää kulttuuriperintöä voivat olla esimerkiksi tietynlaiset maisemat tai rakennukset, joita kaavoituksella pyritään suojelemaan. Maisema-arvojen säilyminen edellyttää myös maiseman ylläpitämistä ja hoitamista. Suojelun kohteena voivat olla esimerkiksi niitty- ja peltomaisemat, jotka liittyvät vahvasti suomalaiseen kulttuuriperintöön. Kulttuurin säilyttämiseen on pyritty opinnäytetöissä myös vaalimalla perinnetietoa, kuten esimerkiksi käsityöperinteitä ja erilaisten luonnonmateriaalien käyttöön liittyvää tietoa ja osaamista.

Taulukko 6. Ympäristösuunnittelijan keinoja edistää kestävän kehityksen eri ulottuvuuksia.

Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Kulttuurinen
<ul style="list-style-type: none"> • Luontokartoitukset • Ympäristövaikutusten arviointi • Ympäristöhoito • Vesistöjen kunnostus • Ympäristövalistus, -neuvonta ja –kasvatus • Liikennesuunnittelu (liikennepäästöt) 	<ul style="list-style-type: none"> • Sosiaalisten vaikutusten arviointi • Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi • Saavutettavuus (palvelut jne.) • Esteettömyys • Virkistyskäyttömahdollisuudet • Osallistuminen ja osallistaminen • Kehitysyhteistyö • Ympäristöterveys • Turvallinen ympäristö • Yhteisöllisyyden edistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Materiaalitehokkuus (jätejakeiden lajittelu, kierrätys ja uusiokäyttö) • Liiketoiminnan vastuullisuus, eettisyys ja ekologisuus • Elinkeinoelämän huomioiminen maankäytössä 	<ul style="list-style-type: none"> • Alueellisten kulttuuriarvojen vaaliminen esim. kaavoituksessa ja maankäytössä • Maisema-arvojen ylläpitäminen • Rakennettu kulttuuriympäristö • Perinnetiedon vaaliminen (käsityöperinteet jne.)

7 YHTEENVETO TULOKSISTA

Kestävän kehityksen koulutusohjelmassa selvästi suurin osa vuosien 2001–2014 opinnäytetöistä tehtiin toimeksiantona. Töiden toimeksiantajina toimivat valtio, kunnat, yritykset, kolmannen sektorin toimijat, Turun ammattikorkeakoulu ja muutamat muut tahot. Eniten opinnäytetöitä tehtiin kunnille. Muut opinnäytetöitä tilanneet tahot järjestyivät töiden toimeksiantomäärien mukaan seuraavaan järjestykseen: yritykset, kolmas sektori, Turun ammattikorkeakoulu, valtio, muut tahot.

Opinnäytetöiden aihevalintoihin perustuen selvitettiin kestävän kehityksen opiskelijoiden ammatillista suuntautumista. Tutkimuksen perusteella suurimman osan opiskelijoista voidaan katsoa suuntautuneen aihealueisiin, jotka käsittelivät aluekehittämistä, yhdyskuntateknistä ympäristöhuoltoa, ympäristönsuojelua, organisaation toimintajärjestelmiä ja ympäristövalistusta. Toiseksi yleisimmän aihe- ja suuntautumisryhmittymän muodostivat kestävä kehitys liiketoiminnassa, paikallishallinto ja kestävä kehitys, kestävä matkailu sekä kestävä kehitys ja kehitysmaat, joiden osuudet kaikista opinnäytetöiden aihealueista olivat viidestä kuuteen prosenttia. Loput opinnäytetöiden aiheista käsittelivät aihealueita kuluttaminen ja kulutuskäyttäytyminen, uusiutuvat luonnonvarat ja niiden käyttö, energiantuotanto ja -käyttö, ympäristöterveys, maatalous ja ympäristö, luonto- ja lajikartoitukset sekä sosiaalipolitiikka.

Tutkimuksen valossa näyttää siltä, että opiskelijoiden ammatillinen suuntautuminen on nähtävissä opinnäytetyöaiheiden kautta myös koulutusohjelman alkuaikoina, kun opinnoissa oli mahdollisuus suuntautua yhteen neljästä eri suuntautumisvaihtoehdosta ja, että suuntautumisvaihtoehtojen jääminen pois on muuttanut suuntautumista ainakin jonkin verran. Esimerkiksi suuntautumisvaihtoehtojen aikoihin suosittu aihealue opinnäytetöissä oli organisaation toimintajärjestelmät, jonka suosio kuitenkin laski sen jälkeen, kun suuntautumisvaihtoehdoista luovuttiin.

8 POHDINTAA

Kestävän kehityksen edistäminen vaatii sen ymmärtämistä ja huomioimista moniulotteisena kokonaisuutena, sillä kestävän kehityksen toimia tarvitaan kaikilla sektoreilla ja useilla eri aloilla. Kestävästä kehityksestä nousee useimmiten esille sen ekologinen puoli, joka on luonnollisesti erittäin keskeinen, koska se luo puitteet kaikelle muulle, mutta myös muiden ulottuvuuksien eli sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen huomioiminen kuuluu kestävän kehityksen ideaan eikä niitä tulisi unohtaa. Pelkän ekologisen puolen korostaminen helposti haittaa kestävän kehityksen vaikuttavuutta ja kykyä saada aikaan kestävämpää muutosta.

Useat kunnat ovat jo sitoutuneet edistämään kestäväää kehitystä, mutta erityisesti yritysmaailmassa riittää varmasti vielä työnsarkaa. Elinkeinoelämän sitouttaminen on haastavampaa erityisesti talouskasvun ja ympäristön kantokyvyn välisen ristiriidan vuoksi, mutta se on myös äärimmäisen tärkeää kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Ympäristösuunnittelijat voidaan nähdä eräänlaisina sovittelijoina, jotka auttavat löytämään kompromisseja eri osapuolten välille tavoitteenaan kestävämpien toimintamallien aikaansaaminen. Kestävän kehityksen ammattilaisen ammattiosaamiseen kuuluu eri osapuolten intressien huomioiminen ja pyrkiminen ratkaisuihin, joissa ne sovitetään yhteen kestäväällä tavalla.

Asioiden katsominen useasta eri näkökulmasta on haastavaa, ja juuri siksi eri aloille tarvitaan siihen koulututtuneita ympäristöosaajia. Tiettyyn kapeaan toimintakenttään erikoistuneet eivät välttämättä kykene katsomaan toimintaansa riittävän laajassa mittakaavassa tunnistaakseen siihen liittyviä kehittämisalueita kestävän kehityksen näkökulmasta, vaikka halua siihen olisikin. Ympäristösuunnittelijat voivat auttaa muuttamaan toimialoja kestävämpään suuntaan tekemällä yhteistyötä niiden kanssa. Yhteistyössä tehdyt ratkaisut ovatkin yleensä paljon kestävämpiä ja tehokkaampia kuin ulkoapäin sanellut.

Kestävästä kehityksestä puhutaan paljon, minkä seurauksena suuri osa ihmisistä on siitä joskus kuullut, mutta melko harva sitä kuitenkaan ymmärtää. Kestävästä kehityksestä vaikeasti ymmärrettävän tekee sen monimutkaisuus. Terminä sitä on kritisoitu epämääräiseksi. Myös kestävä kehityksen koulutusohjelmassa opiskelevat ja siitä valmistuneet ovat varmasti kohdanneet nämä ongelmat. Puhe kestävästä kehityksestä menee helposti hienoiksi sanoiksi ja ideologiseksi saarnaksi, vaikka todellisuudessa ongelmien ratkaisemiseksi kaivataan konkretiaa. Se, mitä ei ymmärretä, muuttuu myös usein vaikeasti lähestyttäväksi ja jopa luotaan työntäväksi. Siksi ympäristösuunnittelijoiden tehtäviin ja kykyihin kuuluu kestävästä kehityksestä viestiminen käytännönläheisellä ja ymmärrettävällä tavalla. Koulutusohjelmasta valmistuvien tulisi osata pukea kestävä kehitys konkreettiseen muotoon, jotta esimerkiksi työelämässä ja kansan keskuudessa ymmärrettäisiin paremmin, mistä siinä on kyse.

Kestävä kehityksen koulutusohjelman ympäristösuunnittelijoiden työlle ja osaamiselle on siis tarve, mutta onko sille kysyntää? Ympäristöalaa on kuullut luonnehdittavan jo vuosia kasvavaksi tulevaisuuden alaksi, mutta kovin voimakkaaseen nousuun ala ei ole vielä lähtenyt täällä Suomessa, ainakaan Yle:n nettisivuilla julkaistun uutisartikkelin mukaan (Yle 20.3.2014). Toki talouden tilalla on varmasti myös oma vaikutuksensa asiaan. Ympäristöteknologia vaikuttaisi nousseen yhdeksi ympäristöalan suunnannäyttäjäksi. Tekniset ratkaisut ympäristöongelmien ratkaisussa ovat tärkeässä asemassa, mutta niihin täytyy haluta pyrkiä ja panostaa ennenkuin niistä koituu mitään konkreettista hyötyä. Siihen tarvitaan muun muassa yleistä asennemuutosta, jota myös Sitra eli Suomen itsenäisyyden juhlarahasto peräänkuuluttaa Yle:n artikkelissa (Yle 20.3.2014). Ympäristösuunnittelijoilla voisi olla oma perusteltu roolinsa tämän asennemuutoksen aikaan saamisessa.

Se, että ympäristöalan nousu kangertelee, kertoo ympäristöalan vielä melko vähäisestä arvostuksesta. Jotta ongelmia voitaisiin alkaa ratkomaan kestäväällä tavalla, tulisi myös arvostuksessa ja asenteissa ympäristöä, mutta myös ympäristöalaa kohtaan tapahtua muutosta parempaan. Siihen vaaditaan hyvin

toteutettua ympäristökasvatusta ja -valistusta, mutta myös eri tahojen intressit huomioivaa ympäristötyötä. Ympäristösuunnittelijat ovat juuri tämänkaltaisen suunnittelutoiminnan ammattilaisia, joiden osaamista tulisi hyödyntää entistä laajemmin.

Turun kestävän kehityksen koulutusohjelman lakkauttamisen myötä entistä vähemmän valmistuu juuri kestävän kehityksen edistämiseen erikoistuneita ympäristöosaajia. Jotta yhteiskunnan kestävyteen tähtäävä kehitys ei pysähtyisi, muiden koulutusalojen tulisi ottaa ympäristöasiat entistä vahvemmin osaksi omaa opetustaan. Pirkanmaan ELY-keskuksen luotsaaman Pirkanmaan ennakoitupalvelu -hankkeen yhteydessä selvitettiin tulevaisuuden osaamistarpeita ja työllisyyden kehityksen suuntaa eri aloilla. Ympäristöosaamisen tarve nostetaan esiin valtaosassa eri aloista. (Pirkanmaan ELY-keskus 2013.) Hankkeen tuottamassa esitteessä mainintaakin kaikkien alojen olevan ympäristöaloja. Ympäristöalan osaamistarpeista taas sanotaan, että tulevaisuudessa on entistä tärkeämpää hahmottaa kokonaisuuksia ja asioiden keskinäisiä mittasuhteita. Lisäksi tarvitaan sisällöllistä asiantuntemusta ja ympäristölainsäädännön tuntemusta sekä erinomaisia vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. (Pirkanmaan ELY-keskus 2013, 5.)

Tutkimuksen yhteydessä muodostetusta luokitusjärjestelmästä nähdään, mitkä ympäristöalan osa-alueet jäävät mahdollisesti vähemmälle huomiolle Turun kestävän kehityksen koulutusohjelman lakkauttamisen myötä. Uskallan väittää, että koulutusohjelman kanssa tehty yhteistyö on ollut merkittävässä roolissa Turun ja Varsinais-Suomen alueen kestävän kehityksen edistämässä. Jotta tälle kehitystyölle saadaan jatkumoa eikä kova työ valuisi hukkaan, näitä osa-alueita tulee huomioida jatkossakin. Mahdollisesti luokitusjärjestelmää voidaan hyödyntää alueellisen kestävän kehityksen edistämässä ja suunnittelussa sen jälkeen, kun yhteistyö kestävän kehityksen koulutusohjelman kanssa tulee päätökseen.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932.

Hakala, J. T. 1998. Opinnäytetyö luovasti. Kehittämis- ja tutkimustyön opas. Tampere: Gaudeamus.

Hakala, J. T. 2004. Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille. Helsinki: Gaudeamus.

Halonen, S. 1998. Kestävää kehitystä edistämässä. 1998 Vuosikirja, Toimintataito, Turun ammattikorkeakoulu, Terveys ja hyvinvointi. Turun kaupungin painatusosasto.

Halonen, S. 1999. Mitä ympäristöammattilaisen tulee opiskella ja osata? 1999 Vuosikirja, Toimintataito, Turun ammattikorkeakoulu, Terveys ja hyvinvointi. Turun kaupungin painatusosasto.

Isohanni, I. & Toljamo, M. 2005. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö opiskelijoiden, opettajien ja työelämän näkökulmasta - kirjallisuuskatsaus ammattikorkeakoulujen opinnäytetöihin liittyvistä tutkimuksista. Kever 3/2005. Viitattu 26.3.2015 <http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/view/897/746>.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 111. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 134. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Kananen, J. 2013. Case-tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 143. Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Kettunen S. 2009. Onnistu projektissa. Helsinki: WSOYpro.

Suomen Kuntaliitto 2005. Aalborgin sitoumukset ja kuntien kestävän kehityksen työ. Viitattu 8.5.2015 <http://www.kunnat.net> > Kuntaliitto > Yleiskirjeet ja lausunnot > Yleiskirjeet > 2005.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 05.11.2011. Opetus- ja kulttuuriministeriön palaute ammattikorkeakouluille ja ammattikorkeakoulujen vuoden 2011 toiminnan raportointi. Viitattu 6.4.2015 <http://ah.turku.fi/amk/2012/0208003x/Images/1106057.pdf>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 29.3.2012. Opetus- ja kulttuuriministeriön päätös ammattikorkeakoulujen opetustarjonnan vähentämisestä vuodesta 2013 alkaen. Viitattu 4.4.2015 <http://ah.turku.fi/amk/2012/0412005x/Images/1146202.pdf>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014. OKM:n ammattikorkeakoulujen tiedonkeruukäsikirja 2013. Viitattu 26.3.2015

https://confluence.csc.fi/download/attachments/36603300/Ammattikorkeakoulujen+tiedonkeruukasikirja+2013+paivitetty+7_1_2014.pdf?userLang=fi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015. Ammattikorkeakoulujen tutkimus ja kehitystyö. Viitattu 26.3.2015 <http://www.minedu.fi> > Koulutus & varhaiskasvatus > Ammattikorkeakoulutus > Tutkimus- ja kehitystyö.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015b. Ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmat 2012. Viitattu 6.4.2015

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/opiskelu_ja_tutkinnot/Yhteenveto_AMK-tutkintoon_johtavista_koulutusohjelmista_2012.pdf.

Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2006. Opinnäytetyön laadun tekijät ammattikorkeakoulussa. Suosituksia opinnäytetyötä ohjaaville. Viitattu 24.4.2015 http://www.oamk.fi/opinnaytehanke/docs/opinnaytetyon_laadun_tekijat.pdf.

Pirkanmaan ELY-keskus 2013. Ammattialojen tulevaisuuden näkymät. Viitattu 31.5.2015 http://www.pilkahdus.fi/sites/default/files/ammattialojen_tulevaisuuden_nakymat_2013_final.pdf.

Rissanen, R. 2003. Työelämälähtöinen opinnäytetyö oppimisen kontekstina: Fenomegrafisia näkökulmia tradenomien opinnäytetyöhön. Väitöskirja. Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden laitos. Viitattu 5.5.2015 <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/67321/951-44-5806-0.pdf?sequence=1>.

Salo, K.; Toikko, T. & Söderqvist, M. 2005. Hyvä ammattikorkeakoulun opinnäytetyö. Kever 3/2005. Viitattu 26.3.2015 <http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/viewArticle/905/754>.

Stenlund H. 1996. Projektijohtamisen perusteet. Helsinki: Edita.

Suomen YK-liitto 2015a. Ekologinen kestävä kehitys. Viitattu 17.5.2015 <http://www.ykliitto.fi/yk70v/ekologinen>.

Suomen YK-liitto 2015b. Sosiaalinen kestävä kehitys. Viitattu 17.5.2015 <http://www.ykliitto.fi/yk70v/sosiaalinen>.

Suomen YK-liitto 2015c. Taloudellinen kestävä kehitys. Viitattu 17.5.2015 <http://www.ykliitto.fi/yk70v/taloudellinen>.

Suomen YK-liitto 2015d. Kulttuurinen kestävä kehitys. Viitattu 17.5.2015 <http://www.ykliitto.fi/yk70v/kulttuurinen>.

Timonen, P. 2008. Opiskelijan ammatillisen kehittymisen edistäminen opinnäytetyön tekemisen avulla. Licensiaatin tutkimus. Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden laitos, kasvatustiede/ammattikasvatus. Viitattu 25.4.2015 <http://uta32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/76490/lisuri00083.pdf?sequence=1>.

Turun ammattikorkeakoulu 1997. Opinto-opas 1997-1998. Pieksämäki.

Turun ammattikorkeakoulu 2000. Luonnonvara-alan opinto-opas 2000-2001.

Turun ammattikorkeakoulu 2011a. Kestävän kehityksen koulutusohjelman opetussuunnitelma. Viitattu 23.4.2015 https://ops.turkuamk.fi/opsnet/disp/fi/ops_KoulOhjSel/tab/tab/sea?koulohj_id=2754844&ryhmytp=1&lukuvuosi=2754550&stack=push.

Turun ammattikorkeakoulu 2011b. Kestävän kehityksen koulutusohjelman lukusuunnitelma NKEKES11. Viitattu 23.4.2015 https://ops.turkuamk.fi/opsnet/disp/fi/ops_KoulOhjOps/tab/tab/sea?ryhma_id=3287221&koulohj_id=2754844&valkiel=fi&stack=push.

Turun ammattikorkeakoulu 2014. Swazimaan kuivasanitaatio- ja jätehuoltohankkeet. Viitattu 9.5.2015 <http://www.turkuamk.fi> > Tutkimus, kehitys ja palvelut > Tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot > Hae projekteja > Swazimaan kuivasanitaatio- ja jätehuoltohankkeet.

Turun ammattikorkeakoulu Oy 27.9.2013. Hakulomake ammattikorkeakoulun toimilupaa varten 27.9.2013. Viitattu 3.4.2015 http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/toimiluvat/liitteet/TuAMK_toimilupahakemus.pdf.

Turun ammattikorkeakoulun hallitus 2012. Pöytäkirja 08.02.2012. 27 § Ammattikorkeakoulujärjestelmän uudistaminen. Viitattu 3.4.2015 <http://ah.turku.fi/amk/2012/0208003x/2682607.htm>.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2015. Ympäristöala. Viitattu 10.5.2015 <http://www.ammattinetti.fi> > Ammattialat > Ympäristöala > Ympäristöala.

United Nations 1992. Agenda 21. Viitattu 2.5.2015 <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 18.12.2014/1129.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352.

Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla 11.6.2003/542.

Valtiontalouden tarkastusvirasto 2009. Ammattikorkeakoulutuksen työelämälähtöisyyden kehittäminen. Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomukset 188/2009. Helsinki 2009: Edita Prima Oy. Viitattu 5.5.2015 https://www.vtv.fi/files/1783/1882009_AMKkoulutuksen_tyoelamalahtoisyyden_kehittaminen_NETTI.pdf.

Yle 20.3.2014. Ympäristöalalla on vielä matkaa talouden veturiksi. Viitattu 31.5.2015 http://yle.fi/uutiset/ymparistoalalla_on_vielä_matkaa_talouden_veturiksi/7144540.

Ympäristöministeriö 2013. Mitä on kestävä kehitys. Viitattu 17.5.2015 <http://www.ymp.fi> > Ympäristö > Kestävä kehitys > Mitä on kestävä kehitys.

Taulukot

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012. Ammattikorkeakoulujen aloituspaikkavähennykset vuodesta 2013. Viitattu 14.4.2015 http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/hallinto_ohjaus_ja_rahoitus/tavoitesopimusneuvotteluja_koskevat_ohjeet/Liitteet/Liite_2_Opetus_ja_kulttuuriministerixn_pxtxs_ammattikorkeakoulujen_koulutustarjonnan_vxhentxmisesstx_vuodesta_2013_alkaen.PDF.

Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen 2015. Ammattikorkeakouluissa suoritettut opinnäytetyöt. Viitattu 15.4.2015 http://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Amk%20-%20Opinn%C3%A4ytety%C3%B6t%20-%20vuosi.xlsb.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015b. Ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmat 2012. Viitattu 6.4.2015 http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/opiskelu_ja_tutkinnot/Yhteenveto_AMK-tutkintoon_johtavista_koulutusohjelmista_2012.pdf.

Vuosina 2001–2014 julkaistut opinnäytetyöt

Tekijä	Vuosi	Opinnäytetyön nimi
Aarnio Jani	2014	Kevennetyn ympäristöjärjestelmän mahdollisuudet kaupunkiorganisaation ja yritysten ympäristötyön yhdistäjänä
Badawieh Omar	2014	Puutiaisia korvissa : puutiaisten esiintyvyys hirvieläinten korvissa ja sääolosuhteiden vaikutus
Gustafsson Jenny	2014	Rakennemuutos ja kestävä kehitys : case Nantes : telakkasaaren muodonmuutos
Heinonen Hannele	2014	Pekka Töpöhäntä ympäristökasvattajana: kirjallisuuden sisältämä ympäristökasvatusaines Turun päivähoitoyksiköissä
Iivonen Piia	2014	Arjen matkaa maaseudulla: palvelujen käyttö ja liikkuminen kuntaliitoksen jälkeen Pöytyän ja Mynämäen kunnissa
Kallio Sari	2014	Lähiruoan ekologisten vaikutusten selvittäminen : case: luonnonmukaisesti tuotettu hernerouhe
Kelloniemi Leena	2014	Kohti kestävää viljelyä: erään viljatilán matkaopas
Knuuttila Jussi	2014	Virttaankankaan virkistyskäyttömahdollisuuksien muutos tekopohjavesihankkeen toteuduttua
Koskinen Arttu	2014	Ylijäämämaiden sijoittaminen Turun Hirvensalossa
Kyrö Hilla	2014	Turun Seudun Kuntatekniikan ympäristöohjelma
Laiho Katri	2014	Rätei ja lumpui : menetelmiä tekstiilijätteen ennaltaehkäisyyn
Leppänen Silja	2014	Final evaluation of the Msunduza Dry Sanitation Project
Nurminen Antti	2014	Näkökulmaa yksityisistä liikuntapaikoista : case Kilosport Kaarina, Jarkko Nieminen AREENA ja Gym 2000
Rauhala Henri	2014	Toimeentulotukijärjestelmän toimivuus Suomessa
Ryyppö Ronja	2014	UMS -hanke ja sen luomat mahdollisuudet energiatehokkuuden ja -tietoisuuden lisäämisessä Naantalín jalostamolla
Saatsi Nina	2014	Olkipelletti turpeen haastajana hevostaloudessa
Salla Anni	2014	Assessing project sustainability in development cooperation: case Msunduza Dry Sanitation Project

Salo Sasha	2014	Ympäristökasvatuksen kukkamallin, "Kukkiksen", soveltaminen nuorten Pihanuta-hankkeessa
Sarapisto Paula	2014	Eettinen pankkitoiminta ja sen edistäminen Suomessa
Tuokko Jenni	2014	Luontoselvitysten vaikuttavuus asemakaavoituksen suunnittelussa ja toteutuksessa
Viinamäki Mikko	2014	Elinkaariarviointiin tarkoitettua tietokoneohjelman hankkimiseen liittyvistä seikoista
Alanen Veera	2013	Vesiensuojelukosteikkojen toimivuuden arviointi osana opetusta
Hakkarainen Johanna	2013	Jäteneuvontaa kolmannelle sektorille: case Kansalaistoiminnan keskus Matara
Haukijärvi Noora, Perttunen Sanni	2013	Lähiluonto kasvatuksen tukena: Mynälahti opetuskäyttöön -hanke
Isonokari Hanna	2013	Porin seudun jätepoliittisen ohjelman valmistelu
Jelkänen Jenni	2013	Kestävä matkailu Kustavissa matkailijoiden silmin
Jokela Niina	2013	Ympäristötiedon hallinnan kehittäminen Kokkolan Ympäristöpalveluissa
Järvenpää Suvi	2013	Teollisuuden rakennemuutoksen sosiaaliset vaikutukset ja toimenpiteet : rakenne muutostoimijoiden näkemykset ja kokemukset
Kallio Saimi	2013	Ruissalon vanhat tammet
Karulinna Marika	2013	Kimppakyytipalvelut kestävän liikkumisen välineenä
Leino Liisa	2013	Käyttösähkökulutuksen vähentäminen Turun kasvatus- ja opetustoimessa: pilotointi vuonna 2012
Lipsanen Anna	2013	Rantatorjunta Saaristomerellä alusöljyvahingoissa
Mastomäki Ville-Veikko	2013	EIO-hybridi-LCA-mallin soveltuvuus yhdyskuntarakenteen ilmastopäästöjen arviointiin sekä politiikan ohjauksen apuvälineeksi
Nortunen Katja	2013	Koiranruokien ekologisuus ja koiranomistajien kulutuskäyttäytyminen
Paananen Satu	2013	Tilakohtainen neuvonta maatilojen ympäristönsuojelun edistäjänä
Pulli Juho	2013	Jätehuollon optimointi HOK-Elannon ABC Deli-liikennemyymälöissä
Reiniö Riina	2013	Alueiden välinen vuorovaikutus nuorten kohdalla: New Bridges -hankkeen tutkimus Varissuo-Littoisten alueella

Sivula Arttu	2013	Tuulivoimahankkeet ja niiden toteutus: Ihmisten käsityksiä tuulivoiman rakentamisesta ja sen vaikutuksista
Sundqvist Tatu	2013	Developing sustainable tourism on Cat Ba Island, Vietnam: survey of the effects of tourism in the villages
Tuomi Laura	2013	Jätehuollon optimointi HOK-Elannon ABC Deli-liikennemyymälöissä
Wennerstrand Heidi	2013	Kulttuurikuntoile Runosmäessä! : osallisuutta edistävän hankkeen laadullinen tarkastelu
Alijoki Tuomas	2012	Järviruo'on korjuun yleistymisen edellytyksiä Suomessa
Antikainen Jimi	2012	Lähiöiden rakennettu kulttuuriympäristö : Case Runosmäki ja Suikkila
Hartikka Erno	2012	Varttuneen väen näkemyksiä elämisen sekä palveluiden parantamiseksi Varissuo - Littoinen -alueella
Helle Solja	2012	Muovisten pakkausmateriaalien kierrätyksen ja hyötykäytön kehittäminen : case Alkon viinipussit ja lavassidosmuovit
Hyttinen Annina	2012	Ihmiset vesien äärellä : Mynälahden maanomistajien kokemuseräisen tiedon hyödyntäminen alueiden hoito- ja käyttösuunnittelussa
Kirstinä Anniina	2012	Gossiping about sanitation : role of communication in innovation diffusion
Koho Jenni	2012	The connections between green economy and biomimicry
Kukkonen Päivi	2012	Promoting natural material know-how in Southern Finland and Estonia : evaluating project ProNatMat
Kunnasvirta Annika	2012	Evaluating European Union funded projects : case MINWA
Lepistö Laura	2012	Ferix-3:n soveltuvuus kemialliseen fosforinsaostukseen maatalouden ojavesissä
Ojala Kati	2012	Towards better tourism : development plan for Colors of Zanzibar
Ojanperä Jaakko	2012	Kulttuuritapahtuma osana kestävästä kehityksestä edistävää toimintaa
Paloposki Sanna	2012	Hankesuunnittelu ja ulkoinen hankerahoitus Turun ammattikorkeakoulun Tekniikka, ympäristö ja talous - tulosalueella
Ratilainen Niina	2012	Elinkeinoelämän edistäminen kaupunkisuunnittelussa: Turun kaupunki ja Linnakaupungin osayleiskaava
Alho Katja	2011	Ympäristönsuojelun tila ja viranomaisyhteistyön järjestäminen : case Aura, Koski Tl., Lieto, Marttila, Pöytyä, Tarvasjoki
Boström Minna	2011	Raiteita pitkin keskustaan : ehdotus Hirvensalon joukkoliikenteen järjestelyksi

Hallvar Anna	2011	Jätehuollon kuljetusten optimointi
Heikkilä Jonna	2011	Diaspora, kehitysyhteistyö ja integraatio : maahanmuuttajien kokemuksia osallistumisesta kotimaansa kehitykseen
Jokijärvi Eveliina	2011	Vanhasta uutta ja turhasta tarpeellista : Lempäälän kierrätyskeskuksen perustamisen tarpeellisuuden selvittäminen ja toteuttamisen ideoiminen
Kukkola Marianne	2011	Provinssirock 2011 -tapahtuman melupäästö ympäristömelun torjunnassa
Kukkonen Tiina	2011	Viheralueiden arvottaminen Helsingin kaupungin kaavoituksessa : yleiskaava 2002
Kuuluvainen Minna	2011	Kaupungin toimintojen ympäristövaikuttavuus ja sen mittaaminen : case Kupion kaupunki
Lehtinen Lotta	2011	Maaseutukunnan maisemakuvan muutos : Tarvasjoki 1972-2010
Leppänen Janette	2011	Turun ja Helsingin kaupunkien Itämerihaaste-kampanja : onnistuminen osallistujien näkökulmasta
Mansikkaniemi Katja	2011	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen kehitysmaissa : kokemuksia pienviljelijöiden mahdollisuuksista Keski-Sambiassa
Mustonen Piia	2011	Sukupuolinäkökulman merkitys sanitaatiohankkeessa : case Msunduza
Nordblom Ulrika	2011	Onni kiertämään! : hevostallien metallinkeräyksen järjestäminen Varsinais-Suomessa
Oikarinen-Mapengo Jaana	2011	Home gardens in Msunduza : urban agriculture as a contribution to food security
Palomäki Maija	2011	Kestävän kehityksen toiminnan arvioiminen : Varsinais-Suomen kestävän kehityksen ja energia-asioiden palvelukeskus Valonien kehittävä arviointi
Salonen Jaakko	2011	Tulevaisuuden skenaarioita : Suomi ja energiavarojen niukentuminen
Santaluoto Ella	2011	Itämeren suojelu kunnallishallinnon keinoin : tapaustutkimuksen kohteena Naantalın kaupungin ympäristövirasto
Suominen Veera-Kaisa	2011	Tavoitteena joutsenmerkki : kehitysprosessi Orion Oyj:ssä
Verainen Susanna	2011	Kuntien keittiöiden ilmastoystävälliset ateriat : case Mynämäen ja Uudenkaupungin ruokapalvelut
Willing Linda	2011	Jätehuollon ja kierrätyksen kehittäminen Pernod Ricard Finland Oy:llä
Aalto Linda	2010	Maahanmuuttaja jätteiden lajittelijana ja kierrättäjänä : venäjänkielisten maahanmuuttajien kokemuksia

Ahtiainen Laura	2010	Haja-asutusalueiden jätevesijärjestelmien huolto : huoltotoimenpiteidenkartoitus Maskun Niemenkulman haja-asutusalueella
Gawaza Ruusa	2010	Jätehuollon haasteet kehitysmaissa : Fatick Puhtaaksi -hankkeen tukeminen ja kehittäminen
Kari Sanna	2010	Maaseudun ja kaupungin rajalla : Turun seudun asiakkaiden mielipiteitä elämänlaatuun liittyvistä tekijöistä maaseudun ja kaupungin raja-alueilla
Kaustell Salla	2010	Valmisruokien ympäristöprofiili kuluttajan näkökulmasta
Keloniemi-Hurttila Elina	2010	"-kyl oma koti o paras paikk' maailmas" : turkulaisten yli 65-vuotiaiden näkökulmia keskusta-asumiseen ja siellä liikkumiseen
Kumpulainen Reijo	2010	Salminniitun kylää kehittämässä : hoito- ja käyttösuunnitelma
Leino-Richert Ellinoora	2010	Kulttuurinen näkökulma puistosuunnittelussa : case Turun Urheilupuisto
Norokytö Noora	2010	Hyötyhampun käytön haasteet ja mahdollisuudet Suomessa
Raivikko Hanna	2010	Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten ympäristötyön edistäminen : työvälineiden kehittäminen Vilikka-katselmukseen
Rusi Hanna	2010	Ristiriidoista rakentavaan vuorovaikutukseen : asukasosallistumisen luonne kaupunkisuunnittelun haasteena
Haimi Sini, Ranta Linda	2009	Helpotusta hätään kuivasanitaatiosta : tapaustutkimukset Swazimaa ja Sambia
Heikkinen Jussi	2009	Skanskan henkilöstön ympäristötietoisuuden kartoitus
Hillgren Essi, Kaipio Emmi	2009	Sosiaalisten vaikutusten arviointikäytäntö maankäytön suunnittelussa ja sen kehittäminen Turussa
Häkkilä Laura	2009	Karavaanarin matkassa : opas ympäristövastuullisempaan karavaanimatkailuun
Illman Saija	2009	Ihmisläheisempää suunnittelua Satava-Kaks Kerrassa : ihmisiin kohdistuva vaikutusten arviointi
Michelsson Kati	2009	Reilun kaupan kunta : yksityisen ja kolmannen sektorin sitouttaminen reilun kaupan edistämiseen
Mäenpää Riikka	2009	Ulkoilulain mukaisten ulkoilureittien toimiva suunnittelu
Mäki-Ullakko Heidi	2009	Laadunhallintajärjestelmää rakentamassa : Yyterin kylpylähotelli Oy:n nykytilan kartoitus
Niemi Eeva-Leena	2009	Ympäristönsuojelulainsäädäntö ja kaavoitus: yhteistyön haasteet kuntasektorilla

Nurminen Tiia	2009	Pitkäaikaissairaanhoidon ympäristönäkökohtia : Turun kaupunki julkisten palveluiden hankkijana
Pakisjärvi Reetakaisa	2009	Kelometsä Oy:n viherryttäminen ja pyrkimys julkiseksi ekohankinnaksi
Pulliainen Suvi	2009	Kohti vihreämpiä valintoja kulutuksessa : kestävä kehitys ja käyttäytyminen Varsinais-Suomessa
Rantanen Kaisa	2009	Festivaalilla ympäristön tahdissa : tapaustutkimus pirkanmaalaisen musiikkifestivaalin ympäristöhaittojen minimoinnista
Rivasto Sanna-Mari	2009	Luonnonmateriaalit ikääntyvien viriketoiminnassa
Sucksdorff Jyri	2009	Kestävä kehitys yhdyskuntasuunnittelussa
Tiitinen Mari	2009	Vuorovaikutteisuus paikallisen virkistysalueen suunnittelussa : Nummen keskuspuiston ja Kanttorinmäen yleissuunnitelma
Tikander Sanna	2009	Vesihuoltolaki Lounais-Suomessa
Vainioranta Jenni	2009	Eettisyys kuluttamisessa : kuluttajien kysymyksiä ja ongelmia eettisissä valinnoissa
Viljanen Heini	2009	Recycling behaviour among students who live in student residences
Virtanen Tanja	2009	Eettisen kuluttamisen edistäminen julkisella sektorilla: Reilun kaupan kaupunki -arvonimen vaikutukset Suomen kaupungeissa ja kunnissa
Ahtiainen Riikka, Hellén Anna	2008	Yhdistykset ympäristökasvattajina
Auer Lotta	2008	Luonnonmateriaalit rakentamisessa ja dekoraatiokulttuurissa : markkinatutkimus Varsinais-Suomen näkökulmasta
Erjomaa Riikka	2008	Haja-asutuksen jätevesilietteiden keräys : nykytilanne ja tulevaisuuden näkymät Rouskis Oy:n osakaskunnissa
Eronen Sanna	2008	Ekologisesti kestävä matkailuyritys : opas ympäristövastuullisempaan matkailuyrittäjyyteen
Hallenberg Tanja	2008	Saaristomeri 2006 -teemavuoden arviointi
Harju Katri, Koivio Marjukka	2008	Parempia valintoja : Oppaat ohjaamassa kohti kestävää elämäntapaa
Ilmanen Heidi	2008	Kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän omaseuranta
Karlsson Sanna	2008	Yleisötapahtuman meluvalvonnan haasteet : case: Raumanmeren juhannus -festivaali

Kilpinen Satu	2008	EIMI -indikaattorijärjestelmän käyttö tiehankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnissa : tapaus Kaarinan läntinen ohikulkutie
Koskinen Mikko	2008	Joukkoliikenne jouhevammaksi : tutkimus Varissuon ja Pääskylvuoren joukkoliikenteen nykytilasta ja sen kehittämistarpeista
Latvala Mari	2008	Ympäristönsuojelu- ja kemikaalivalvonta kunnassa : case Naantalin kaupunki
Lehtinen Katariina	2008	Kunnasta kaupunginosaksi - kuntaliitoksen vaikutukset aluetietoisuuteen ja yhteisöllisyyteen Uudessakaupungissa
Lindén Maria	2008	Suomalaisen kansanuskon haltija-hahmojen soveltuvuus koulun ulkopuoliseen lasten ympäristökasvatukseen
Miettinen Elina	2008	Puhtaiden vesien Puumala : vapaa-ajan asuntojen jätevesihuollon kartoitus Puumalan kunnassa
Norokytö Laura	2008	Koulutuksella parempaan vapaaehtoisuuteen : vapaaehtoistyöntekijöiden merkityksestä Suomen Maailmankaupoille
Saario Jaana	2008	Entistä enemmän ja paremmin : hyötyjätepisteiden nykytila ja kehittäminen Turussa
Sartamo Laura	2008	Vesiympäristöä muuttavien hankkeiden ekologisten vaikutusten arviointi YVA-menettelyssä
Suominen Johanna	2008	Teollisuusvoimalaitoksen melukartoitus ja työmelun vaikutukset
Tavenius Anu	2008	Lajien elinympäristöjen turvaaminen maankäytön suunnittelussa - esimerkkinä Lemunniemen alueella esiintyvät lepakkopopulaatiot
Tommola Marja	2008	Muutos ja henkilöstö : tapaus Liedon alueen ympäristöterveydenhuollon seutuhanke
Torikka Anja	2008	Volunteer tourism: help or a hindrance : examining volunteer tourism as a means of sustainable travel
Tuominen Tanja	2008	Venäläisen vesihuollon erikoisuuksia Karjalan kannaksen pienissä kylissä : nykytila ja kehitysmahdollisuudet
Vahanne Saija	2008	Turvattomuuden tila - turvattomuusmielikuvat ja niihin vaikuttavat tekijät Turun keskustassa
Ahlgren Elina	2007	Ympäristönsuojeluvalvonta kunnassa : suunnitelma Peimarin ympäristönsuojelutoimiston valvontaohjelman laatimiseksi

Aitoaho Elina, Kujala Kirsi	2007	Turun hiljaisten alueiden kartoitus
Antila Leena	2007	Norsunluutorneista savimajoihin : pienviljelijöiden voimavaraistamispyrkimyksiä Sambiassa
Himberg Anne	2007	Kestävä kehitys maaseudun kehittämishankkeissa : näkökulmia kestävän kehityksen toteutumiseen
Lammi Petri	2007	Kestävän kehityksen Katanpää: Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman linnusto- ja luontoselvitys
Mäenpää Tuuli	2007	Nukkumalähiöitä vai kehittyviä yhteisöjä? Turun lähiseudun taajamakylien asukas- ja hanketoiminnan kartoitus
Mäkeläinen Juulia	2007	Kestävän kehityksen raportointi kuntien haasteena
Pokela Niina	2007	Oppilaitosten ympäristötyön mahdollisuuksia ja työkaluja : case Paasikivi-Opisto
Rantala Anne	2007	Suunnittelulla toimivaan sairaalajätehuoltoon / ehdotus Paimion sairaalan jäteaseman suunnitelmaksi
Silén Henna	2007	Järviruo'on korjuumahdollisuudet bioenergia- ja rakennuskäyttöön Etelä-Suomen rannikkoalueella
Simi Päivi	2007	Järviruo'ko tulevaisuuden bioenergiälähteenä - Onko se taloudellisesti kannattavaa Suomessa?
Syrjänen Anneli	2007	Ympäristökasvatusta taiteen avulla - kestävän kehityksen kuvaopas lapsille
Tamminen Katriina	2007	Rehevöityvän järven kunnostuksen esiselvitykset ja veden laadun parantaminen
Aalto Ritva	2006	Kestävän kehityksen Katanpää : matkailun kehittäminen arvokkaassa luonto- ja kulttuuriympäristössä
Albrecht Katariina	2006	Pohjavesilampien lomarakentamisen haasteet ja mahdollisuudet Laitilan pohjoisilla vesialueilla
Annala Elina	2006	Jäteneuvonnan vaikuttavuus Turun seudulla
Forsman Tero	2006	Säkylän Pyhäjärven rehevöitymiskehitys ammatti- ja vapaa-ajankalastajien näkökulmasta
Hytönen Terhi, Polviander Emmi	2006	Energiajake energiaksi : yritysten energiajakeen lajitteluun kohdistunut neuvonta ja sen vaikuttavuuden arviointi
Koittola Niina	2006	Mielikuvia tuulivoimasta ja tuulisähköstä sekä niiden hyödyntäminen markkinoinnissa
Koivisto Anna	2006	Kiotosta Varsinais-Suomeen : verkko-oppimateriaalin arviointi ympäristöviestinnän, verkkopedagogiikan ja uusmedian näkökulmista
Lahti Laura	2006	Sustainable development aspect in the clean development mechanism
Lindgren Anu	2006	Kestävää kehitystä Itämeren alueen kaupunkien paikallisagendoissa

Malinen Eino	2006	Yhteiskuntavastuun raportointi organisaatiossa
Mäkelä Minna	2006	Luontosuhteen kehittäminen ja merkitys
Repo Piritta	2006	Hevoslannan varastoinnin ja hyödyntämisen ympäristönäkökohtia
Röytiö Jaana	2006	Asuinkiinteistöjen jätevesijärjestelmien uudisrakentamisen ja saneerauksen kustannukset haja-asutusalueilla
Salminen Reetta	2006	Kuntien ympäristökustannukset ja -tunnusluvut
Salokannel Sanna, Taponen Reetta	2006	Raunistulan asemakaavamuutoksen sosiaalisten vaikutusten arviointi
Salokanta Saija	2006	Ympäristöasiat kiinteistöhuoltoalan yrityksessä
Sandberg Tiina	2006	Turun seudun maahanmuuttajien asumistyytyväisyys
Seppänen Marja	2006	Mikä tekee ympäristöstä hyvän tai huonon? : tutkimus kaupunkilaisten aikuisten ympäristön kokemisesta
Vartiala Mika	2006	Hajakuormituksen taustatekijät ja kuormituksen määrän laskennallinen arviointi vesistöjen valuma-alueilla : case: Uudenkaupungin Taipaleenjärven hajakuormitus selvitys
Vartiala Sonja	2006	Reilu kauppa osana Private label -tuotesarjoja : Reilu kauppa Pirkka-sarjassa
Elo Merja	2005	Kulutusgeeniä etsimässä : näkökulmia kulutusyhteiskunnan olemukseen ja muutokseen
Hakkarainen Elviira	2005	Polkupyöräliikenteen luonnonvarojen kulutus Suomessa MIPS-mittarilla tarkasteltuna
Heikkilä Juha	2005	Kansalainen tietoyhteiskunnassa - Turun seudun tietoyhteiskuntamalli
Heinonen Heidi	2005	Kestävän kaupunkisuunnittelun toteutumisen arviointi
Henttula Päivi	2005	Velkuan kunnan ympäristökartoitus ja alustava ympäristöohjelma
Kangas Anna	2005	Ympäristöohjelmalla rakennuksen elinkaaren hallintaan : esiselvitystyön toteuttaminen Turun kaupungin talotoimessa
Kanniainen Suvi	2005	Kestävän kehityksen Katanpää : arvokkaan kulttuuriympäristön kehittäminen Natura 2000 -alueella
Kaseva Antti	2005	Kevennetyn muokkauksen vaikutus peltoviljelyn vesistökuormitukseen
Koivisto Jenni	2005	Ympäristöterveys kehitysyhteistyössä : hankesuunnitelma ympäristöterveysprojektille

Kuuluvainen Reetta	2005	Pienten lasten ympäristökasvatuskoulutuksen suunnittelu ja väliarviointi
Lähde Pekka	2005	Laatua asiantuntijaorganisaatioon
Merjamaa Päivikki	2005	Kohti ympäristövastuullista toimintaa : sähköisen ympäristöoppaan laatiminen, kriteerit ja arviointi
Metsänranta Jyri	2005	Pilaantuneiden maiden käsittelyn työturvallisuussuunnitelma
Moisio Vesa	2005	Sähköistetty susi-aita kotieläinten suojana
Mulari Harri	2005	Näkökulmia koulujen jätehuoltoon : esimerkkinä Lohjan koulujen jätekartoitus ja jäteohjeet
Paavilainen Pekka	2005	Järviruon hyötykäyttö kosteikoissa haja-asutuksen jätevesien ja maatalouden valumavesien puhdistuksessa
Pirttilä Mikko	2005	Kiinteistökohtainen jätevesihuolto saaristossa : nykytila, neuvontapalvelut ja jätehuoltoyrityksen rooli
Päätaalo Jenni	2005	Huovien jäljissä : esiselvitys ratsuvaelluskonseptin luomiseksi Turun pohjoispuolelle
Rauhala Mikko	2005	Valuma-aluekarttoitus vesistöjen kunnostuksen lähtökohtana
Saarinen Iiro	2005	Turun kaupungin leikkipaikkojen kehittäminen
Sjöman Leena	2005	Kohti vehreämpää Suomea : luonnonmukaiset viheralueet viheralan näkökulmasta
Suomela Tiina	2005	Hyvä luontosuhde luonnossa toimien : luontokasvuspaketti Sateenkaari Koto ry:n päiväkodeille
Tuominen Arttu	2005	Porin seudun kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 21 : ehdotuksen laatiminen uuden toimintaohjelman sisällöksi
Aittokallio Jari	2004	Elinkaariarviointi maatilarakennukselle - puuverhoilu vs. tiiliverhoilu tiiliverhoilu
Kauppi Taru	2004	MIPS-laskenta yrityksen ekotehokkuuden tavoittelussa : case: Pertinax oy
Rannikko Mervi	2004	Lasten ympäristökasvatus perinneympäristössä
Ruotsalo Tanel	2004	Kirkko ja luonto : ympäristödiplomi seurakunnan ympäristötyön välineenä
Tuokko Piia	2004	Lehijärven valuma-alueen laskeutusallas- ja kosteikkokartoitus sekä Haikonojan allaskosteikkosuunnitelma
Kause Elli	2003	Jätevesien käsittelyn vaihtoehdot haja-asutusalueilla : case Euran Mannila
Paavola Piritta	2003	Askel parempaan : venesatamien ympäristöohjelman laatiminen projektityön keinoin
Soininen Miia	2003	Viljele ja varjele : kirkon ympäristötyön taustaa ja ympäristökartoitus Naantalissa seurakunnalle

Timonen Jukka	2003	Kyläsuunnitelman ABC
Eskola Jenni, Roström Heli	2002	Turun kotitalous- ja elintarvikejätteen koostumus ja muutokset : väliaikaseurantaraportti
Heiniö Pasi, Savolainen Mika	2002	Talousvedensäästöön tähtäävät toimenpiteet ja seurantatutkimuksen tekeminen
Koivisto Heidi	2002	Taito ja tahto : ympäristöjärjestelmän avaimet
Laiho Jonna	2002	Kestävä kehitys Lemunniemessä : toteutuminen ja tulevaisuuden suuntaviivat maankäytölle
Louhola Anu	2002	SOS. Saaristomeri hädässä : Saaristomeri-opetusmateriaalin tarvekartoitus
Myllymäki Petra	2002	Pakkaukset hyötykäyttöön : delfoi-tutkimus pakkausjätteen hyötykäyttömahdollisuuksista Kemiran Kokkolan tehtaille
Mäkinen Jami, Suonsuu Toni	2002	Green Innovationin markkinat : markkinointitutkimus ympäristökonsultointiyritykselle
Nurmi Karoliina	2002	Kohti tehokasta toimintaa
Nylund Hanna	2002	Koulu ympäristökasvattajana
Ojala Satu	2002	Kaksikerranjärven tulevaisuus : rehevöityneiden järvien kunnostusmenetelmiä
Palmgren Pauliina	2002	Ympäristö tutummaksi : luonnossaliikkujan opas
Punta Sanna	2002	Ympäristö yrityksen toiminnassa
Rinne Pirjo	2002	Kestävä kehitys - valintoja, vastuuta, elämää : ympäristökasvatuksellisen multimediaesityksen suunnittelu
Tuominen Milko	2002	Ympäristöjärjestelmän rakentaminen ja koulutus linja-autoyritykselle
Vainio Ulla	2002	Kuinka kunnostamme kotijärven? : opas rehevöityneen järven kunnostamiseksi
Väisänen Paula	2002	Jätejengi vauhdissa : kokemuksia käsinukeista ympäristökasvatuksen välineinä
Yliruusi Hannamaria	2002	Ympäristöportaalin teoreettinen kehys ja toteutus
Ahtiainen Salme	2001	Harvaluodon sillan vaikutukset saaren elämään
Hauta-Heikkilä Henna	2001	Ympäristöopas Helsingin kaupungin palvelukiinteistöille
Kalliokoski Juuso, Laaksonen Raija	2001	Pieni yritys suuressa ympäristössä - Teollisten mikroyritysten valmiudet kohdata kestävä kehityksen haasteita Varsinais-Suomen alueella

Keinänen Tiina, Savolainen Tiina	2001	Polkuja kestävyteen : kestävän kehityksen työ Keski-Suomen kunnissa
Klaavu Irina	2001	Arvokkaat luontotyypit lounaisrannikolla : opas luontotyyppien tunnistamiseen
Korhonen Marika	2001	Ympäristöä suunnitellaan - viranomaiset asukkaiden asialla
Laine Mikko	2001	Ympäristöjärjestelmä : edut, rakentaminen, sertifiointi ja tiedottaminen
Lehti Kaisu	2001	Ekologinen ja sosiaalinen kestävä kehitys asumisessa : asumiskokemuksia Turun ylioppilaskyläsäätiössä
Liimatainen Eija	2001	Kestävän kehityksen ja ympäristökasvatuksen toteuttaminen päivähoitossa
Luoto Anu	2001	Hajakuormituksen arviointi Maikkalanselän lähivaluma-alueella
Manninen Mika	2001	Esiselvitys Naantalın kivihiilivoimalaitoksen lopettamisen vaatimista toimenpiteistä
Mattila Toni	2001	Ympäristölupahakemuksen laatiminen : Alavuden Puunjalostustehdas Oy
Takala Erja	2001	Pehmeän teknologian innovaatioiden kysyntä, tarjonta ja markkinointi
Takalo Minna	2001	Linnustoselvitykset maankäytön suunnittelussa
Tiensuu Mervi	2001	Kestäviä saaristoelämyksiä : ympäristöjärjestelmä Saaristotaitokeskukseen
Valkama Outi	2001	Perinnetiedon avulla kestävämpään elämäntapaan
Viksten Mirkamaria	2001	Ympäristöjärjestelmän rakentaminen pienyrittäjien keskuudessa
Väisänen Marian	2001	Voimalaitosten oheistoimintojen jätevirrat sekä niiden hyödyntämis- ja vähentämismahdollisuudet
Yliluoma Virpi	2001	Roskapuhetta lakeudella : Lakeuden Jätekeskus Oy:n jäteneuvontaohjelman perusteet